

Školní vzdělávací program pro obor vzdělání základní škola speciální podle II. dílu RVP ZŠS

Školní vzdělávací program Základní školy speciální s rehabilitačním programem při Základní škole, nám. 5. května, Vodňany

Zpracovaný podle RVP ZŠS

Platnost od 1. 9. 2020

.....
ředitel školy

Obsah

1. Identifikační údaje	3
2. Charakteristika školy	3
2.1 Úplnost a velikost školy.....	4
2.2 Vybavení školy.....	4
2.3 Charakteristika pedagogického sboru.....	4
2.4 Dlouhodobé projekty, aktivity.....	4
2.5 Spolupráce s rodiči a jinými subjekty.....	5
3. Charakteristika ŠVP.....	5
3.1 Zaměření školy.....	5
3.2 Výchovné a vzdělávací strategie na úrovni základní školy speciální podle II. dílu RVP ZŠS.....	5
3.3 Zabezpečení výuky žáků se speciálními vzdělávacími potřebami.....	8
4. Učební plán pro základní školu speciální podle II. dílu RVP ZŠS.....	9
5. Učební osnovy pro základní školu speciální podle II. dílu RVP ZŠS.....	9
5. 1 Rozumová a řečová výchova – 1. a 2. stupeň	9
5.2 Smyslová výchova – 1. a 2. stupeň.....	19
5.3 Hudební výchova – 1. a 2. stupeň.....	29
5. 4 Výtvarná výchova – 1. a 2. stupeň.....	32
5.5 Pohybová výchova – 1. a 2. stupeň.....	34
5. 6 Zdravotní tělesná výchova – 1. a 2. stupeň.....	38
5. 7 Pracovní výchova – 1. a 2. stupeň.....	41
6. Hodnocení výsledků vzdělávání	50
6.1 Pravidla a způsoby hodnocení žáků.....	50
6.2 Klasifikace chování	50
6.3 Klasifikace žáků rehabilitačních tříd	50

1. Identifikační údaje

Školní vzdělávací program pro obor vzdělání základní škola speciální – podle II. dílu RVP ZŠS

Zpracovaný podle RVP ZŠS

Předkladatel

- *název školy:* ZŠ, nám. 5. května, Vodňany
- *sídlo školy:* nám. 5. května 104, 389 01 Vodňany
- *IČO:* 70520208
- *právní forma:* příspěvková organizace
- *ředitel školy:* Mgr. Šárka Piklová
- *webové stránky:* www.zsvodnany.cz
- *tel. ředitel:* 383 382 624, *e-mail ředitel:* zs-5kvetna@vodnany.cz

Zřizovatel

- Krajský úřad Jihočeského kraje
- U Zimního stadionu 1952/2, 370 76 České Budějovice
- IČO: 70890650

Platnost dokumentu od 1. 9. 2020

2. Charakteristika školy

Základní škola Vodňany, nám. 5. května vykonává činnost základní školy praktické, základní školy speciální a školní družiny. Je školou samostatně zřízenou pro žáky se zdravotním postižením. Poskytuje pomocí speciálních metod, prostředků a forem výchovu a vzdělávání žákům s mentálním postižením, s kombinovaným postižením (řečovým, sluchovým, pohybovým) a s autismem.

Škola poskytuje základní vzdělávání, které vede k tomu, aby si žáci osvojili potřebné strategie učení a na jejich základě byli motivováni k celoživotnímu učení, aby se učili tvořivě myslet a řešit problémy, účinně komunikovat a spolupracovat, chránit své fyzické i duševní zdraví, vytvořené hodnoty a životní prostředí.

Základní vzdělávání poskytuje také speciálně pedagogickou péči žákům se speciálními vzdělávacími potřebami.

Ukončením vzdělávacího programu základního vzdělávání v základní škole speciální získá žák základy vzdělání.

Ve školní družině škola poskytuje zájmové vzdělávání žákům školy a organizuje zájmové vzdělávání především pro účastníky přihlášené k pravidelné denní docházce.

2.1 Úplnost a velikost školy

Ve škole jsou v současné době dvě třídy základní školy praktické. V jedné se vzdělávají žáci 1. stupně a kromě pedagoga zde působí i asistent pedagoga a ve druhé se vzdělávají žáci 2. stupně. Dále je zde jedna třída základní školy speciální (1. – 10. ročník), kde působí také pedagog a asistent pedagoga. Součástí organizace je školní družina s jedním oddělením. Škola se nachází nedaleko centra města, dostupnost místních žáků je bezproblémová, dojíždějící mají zajištěnu dopravu hromadnými i osobními dopravními prostředky.

2.2 Vybavení školy

Materiální podmínky jsou dobré. Školu tvoří uzavřený areál se školním pozemkem a atriovým dvorem. Součástí pozemku je skleník, ve kterém se žáci učí v rámci pracovního vyučování pěstovat vlastní sadbu zeleniny a květin. Budova, ve které škola sídlí, nemá vlastní školní jídelnu. Žákům i zaměstnancům bylo umožněno stravování ve školní jídelně ZŠ Alešova Vodňany.

Školní budova byla postavena v roce 1990 a je v dobrém stavu. V roce 1993 bylo zrekonstruováno její staré křídlo. Pro potřeby ZŠ speciální zde byla vybudována učebna. Budova má vlastní plynovou kotelnu s poloautomatickým provozem.

Škola má k dispozici učebny, kabinety, sborovnu a ředitelnu. Vedle toho má odborné pracovny. PC učebnu s připojením na internet, dřevodílnu a kovodílnu se strojovnou, tělocvičnu a cvičnou kuchyňku. Součástí je i hygienické zázemí (šatny, WC, sprchy). Školní družina má samostatnou místnost.

Vybavení pomůckami je dostatečné a průběžně je doplňováno podle finančních možností školy a požadavků na modernizaci výuky. Škola je vybavena nábytkem dle současných hygienických požadavků a audiovizuální technikou. Všechny třídy jsou vybaveny jednomístnými nastavitelnými lavicemi a židlemi.

2.3 Charakteristika pedagogického sboru

Pedagogický sbor je tvořen třídními učiteli jednotlivých tříd a dále učiteli bez třídnictví. U učitelů se předpokládá vysokoškolské vzdělání v oboru speciální pedagogika, a to jako oborové studium nebo jako rozšiřující studium již dosaženého vysokoškolského vzdělání. Preferované znalosti jsou zejména z oblasti psychopedie. Členy pedagogického sboru jsou dále asistenti pedagoga. Ve školní družině pracuje jedna vychovatelka rovněž se speciálně pedagogickou kvalifikací. Všichni učitelé se průběžně vzdělávají formou studia nebo kurzů a seminářů.

2.4 Dlouhodobé projekty, aktivity

Naše škola je zapojena do projektu Školní mléko a Ovoce do škol. Od 1. 9. 2019 do 31. 12. 2021 realizujeme projekt Projektem k úspěchu – Šablony II, který je financován z prostředků EU. Dále jsme zapojeni do projektu Projektem k úspěchu, jehož cílem je efektivní využití ICT techniky ve výuce a realizace výuky formou projektových dnů.

Mezi každoroční akce školy patří mikulášská besídka, vánoční besídka, maškarní karneval, čarodějnice, oslava dne dětí, pravidelné návštěvy divadel a jiných kulturních akcí, účast ve sportovních soutěžích. Během školního roku jsou pořádány exkurze a výlety v návaznosti na výuku.

2.5 Spolupráce s rodiči a jinými subjekty

Škola spolupracuje se Speciálně pedagogickým centrem pro mentálně postižené ve Strakonici. Podle potřeby spolupracuje i s PPP Strakonice, Písek, České Budějovice a Prachatic. Škola se snaží navazovat co nejtěsnější spolupráci s rodiči. Rodiče mohou kdykoli navštívit po vzájemné dohodě s vyučujícím školu. V průběhu školního roku se činnost školy soustředí také na zapojování žáků a jejich rodin do společných akcí souvisejících s tradicemi nebo společenskými událostmi (mikulášská besídka, vánoční besídka, dětský karneval, dětský den atd.). Ve škole funguje školská rada.

3. Charakteristika ŠVP

3.1 Zaměření školy

Škola je zaměřená na rozvíjení osobnosti žáků s mentálním postižením, na poskytování vědomostí, dovedností a návyků, které uplatní žáci v praktickém životě. Zohledňujeme rozdílnost rozumových schopností žáků i odlišnost prostředí, ze kterého k nám žáci přicházejí (přímo z rodiny, z mateřské školy, ze speciální mateřské školy, při neúspěchu v běžné základní škole).

Prvořadým cílem naší práce je, aby se žáci dokázali v budoucnosti integrovat ve společnosti, stali se úspěšnými na trhu práce, dokázali se orientovat a úspěšně zapojit v praktickém životě i sociálních kontaktech.

3.2 Výchovné a vzdělávací strategie na úrovni základní školy speciální podle II. dílu RVP ZŠS

Výchovné a vzdělávací strategie představují společné postupy uplatňované při výuce a školních činnostech, které vedou k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí žáků školy. V rámci vzdělávacího procesu jsou uplatňovány všemi pedagogy. Jsou východiskem pro výchovné a vzdělávací strategie, které jsou vymezeny na úrovni vyučovacích předmětů.

Tyto výchovné a vzdělávací strategie reflektují specifické potřeby žáků naší školy, odlišné metody práce s těmito žáky a rozdílnou úroveň jejich rozumových schopností.

Vzdělávací i výchovné strategie jsou přizpůsobeny fyzickým i psychickým možnostem našich žáků. Při výuce je důsledně uplatňován individuální přístup. K aktivnímu osvojení vědomostí a dovedností využíváme moderní metody a postupy včetně speciálně-pedagogických metod a také speciální kompenzační pomůcky. Podporujeme také kontakty našich žáků s okolním světem.

U žáků se středně těžkým mentálním postižením, těžkým mentálním postižením a souběžným postižením více vadami je vzhledem k jejich specifickým potřebám kladen důraz především na klíčové kompetence komunikativní, sociální a personální, pracovní.

Klíčové kompetence mají žákům pomáhat při získávání základu všeobecného vzdělávání. Úroveň klíčových kompetencí získaných na základní škole speciální s rehabilitačním programem není konečná, ale tvoří základ pro další celoživotní učení a orientaci v každodenním praktickém životě.

Základních klíčových kompetencí mohou žáci s těžkým mentálním postižením dosahovat pouze za přispění, dopomoci a podpory druhé osoby. Za rozhodující pro utváření a rozvíjení níže vypsanych klíčových kompetencí u žáků s těžkým mentálním postižením a souběžným postižením více vadami považujeme následující strategie:

Kompetence k učení

Kompetence žáka na konci základního vzdělávání:

Žák podle svých možností

- reaguje na jednoduché slovní pokyny
- chápe význam fotografií, obrázků, symbolů a je schopen je použít
- rozlišuje tiskací písmena a číslice
- využívá sociální čtení na nejjednodušší úrovni
- využívá získané poznatky a dovednosti
- vnímá časové rozvržení dne

Strategie školy:

- soustavným opakováním vhodných činností, které volíme podle individuálních potřeb žáků a které utvářejí režim dne, vytváříme podmínky pro pochopení základních časových vztahů
- při výuce postupujeme od nejjednodušších a konkrétních kroků ke složitějším a abstraktním
- zapojujeme žáky v rámci školy do sociálních aktivit, které odpovídají jejich mentálním předpokladům a které mohou podpořit jejich získané znalosti a dovednosti
- vytváříme a zapojujeme do výuky pomůcky podle individuálních potřeb žáků
- používáme individuální formy výuky podle potřeb žáků

Kompetence k řešení problémů

Kompetence žáka na konci základního vzdělávání:

Žák podle svých možností

- řeší jednoduché úkoly pomocí nápodoby, častého opakování pokusem a omylem
- chápe a plní jednoduché slovní pokyny pro řešení problémových situací
- překonává pocity strachu
- dokáže v případě potřeby požádat známou osobu o pomoc
- orientuje se ve známém prostředí školy

Strategie školy:

- předvádíme žákům řešený úkol nebo problém opakovaně a názorně
- nacvičujeme potřebné činnosti v reálných situacích a s konkrétními předměty
- vytváříme pomůcky podle individuálních potřeb žáků
- při řešení problémů postupujeme od nejjednodušších a konkrétních kroků ke složitějším a abstraktním
- snažíme se vhodným způsobem posilovat sebedůvěru žáků

Kompetence komunikativní

Kompetence žáka na konci základního vzdělávání:

Žák podle svých možností

- poznává známé osoby a dorozumívá se s nimi verbálně nebo neverbálně
- reaguje na oslovení
- reaguje na jednoduché pokyny
- vyjadřuje své pocity a potřeby verbálně nebo neverbálně
- dokáže sám pozdravit, reagovat na pozdrav vhodným způsobem
- používá v odůvodněných případech alternativní a augmentativní formy komunikace

Strategie školy:

- zapojujeme žáky v rámci školy do sociálních aktivit, které odpovídají jejich mentálním předpokladům a které mohou posilovat jejich komunikační schopnosti a dovednosti
- vytváříme příležitosti a situace, kdy může žák podle svých schopností komunikovat
- žáci mají příležitost komunikovat s ostatními zaměstnanci školy
- využíváme alternativní a augmentativní formy komunikace
-

Kompetence sociální a personální

Kompetence žáka na konci základního vzdělávání:

Žák podle svých možností

- vnímá vlastní tělo, uvědomuje si svou osobu
- pozná a adekvátně reaguje na členy své rodiny a osoby ze svého nejbližšího okolí
- rozlišuje osoby různého pohlaví
- chová se adekvátní i mimo své přirozené prostředí
- spolupracuje se svými učiteli a spolužáky

Strategie školy:

- žáci mají příležitost komunikovat s ostatními zaměstnanci ZŠ, nám. 5. května, Vodňany
- zapojujeme žáky v rámci školy do sociálních aktivit, které odpovídají jejich mentálním předpokladům
- snažíme se o úzkou spolupráci s nejbližšími členy žákovy rodiny
- seznamujeme žáky s prostředím školy

Kompetence pracovní

Kompetence žáka na konci základního vzdělávání:

Žák podle svých možností

- zvládá nejjednodušší sebeobslužné úkony
- uplatňuje základní hygienické návyky
- používá základní předměty denní potřeby a kompenzační pomůcky
- rozlišuje jednotlivé předměty, účelně s nimi manipuluje
- podílí se na jednoduchých praktických činnostech

Strategie školy:

- při praktických činnostech postupujeme od nejjednodušších a konkrétních kroků ke složitějším
- využíváme názorné nebo kompenzační pomůcky podle individuálních potřeb žáků
- předvádíme žákům řešený úkol a společně jej názorně opakujeme
- nacvičuje potřebné činnosti v reálných situacích a s konkrétními předměty

3.3 Zabezpečení výuky žáků se speciálními vzdělávacími potřebami

V našem případě se jedná o žáky s těžkým mentálním postižením a se souběžným postižením více vadami, které je vymezeno v paragrafu 16 odstavci 9 školského zákona. Tito žáci mohou využívat bezplatně podpůrných opatření na základě doporučení příslušného školského zařízení.

O zařazení do naší školy rozhoduje ředitel na základě žádosti rodiče či zákonných zástupců a doporučení školského poradenského zařízení.

Při vzdělávání našich žáků vycházíme zejména ze školského zákona v aktuálním znění a z vyhlášky o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných č. 27/2016.

Škola spolupracuje s SPC Strakonice, za nezbytnou považujeme spolupráci v oblasti:

- pomoci při vypracování individuálního vzdělávacího plánu
- pomoci při zabezpečení potřebných kompenzačních a didaktických pomůcek
- psychologického a speciálně pedagogického vyšetření žáků při nástupu do naší školy i během školní docházky
- v případě potřeby poskytování psychologické a speciálně pedagogické intervence během školní docházky

Při práci s žáky dodržujeme tyto zásady:

- respektujeme individualitu a možnosti žáků
- vytváříme optimální pracovní prostředí včetně vstřícné pracovní atmosféry
- zajišťujeme žákům vhodné kompenzační a didaktické pomůcky
- užíváme speciálních forem a metody při práci
- v odůvodněných případech vytváříme individuální vzdělávací plán
- dbáme na to, aby žák mohl své znevýhodnění kompenzovat jinými činnostmi
- zapojujeme žáka v co nejvyšší možné míře do všech vzdělávacích aktivit

4. Učební plán pro základní školu speciální podle II. dílu RVP ZŠS

Vzdělávací oblasti	Vzdělávací obory	Ročník										Celkem
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
		Minimální časová dotace										
Člověk a komunikace	Rozumová výchova	3+1	3+1	3+1	3+1	3+1	3+1	3+1	3+1	3+1	3+1	30
	Řečová výchova	2+1	2+1	2+1	2+1	2+1	2+1	2+1	2+1	2+1	2+1	20
Člověk a jeho svět	Smyslová výchova	3	5	4	4	4	4	4	4	4	4	40
Umění a kultura	Hudební výchova	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	10
	Výtvarná výchova	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	10
Člověk a zdraví	Pohybová výchova	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	20
	Zdravotní tělesná výchova	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	40
Člověk a svět práce	Pracovní výchova	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	20
Disponibilní časová dotace		2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	20
Celkem za ročník		21	21	21	21	21	21	21	21	21	21	210

5. Učební osnovy pro základní školu speciální podle II. dílu RVP ZŠS

5.1 Rozumová a řečová výchova – 1. a 2. stupeň

Charakteristika vyučovacího předmětu:

Vyučovací předmět Rozumová a řečová výchova je součástí vzdělávací oblasti Člověk a komunikace. Vznikl integrací vzdělávacího obsahu vzdělávacích oborů Rozumová výchova a Řečová výchova a je rozdělen na tematické okruhy – *Rozvíjení poznávacích schopností, Rozvíjení logického myšlení a paměti, Rozvíjení grafických schopností a Rozvíjení komunikačních dovedností*. Ve výuce se vzdělávací obsah jednotlivých okruhů vzájemně prolíná. Žákům, jejichž verbální komunikace je omezena neb o zcela nemožná a vzdělávání běžně užívanými metodami není realizovatelné, jsou určeny augmentativní a alternativní komunikační systémy.

Vyučovací předmět Rozumová a řečová výchova je realizován v 1. – 10. ročníku s časovou dotací 5 hodin týdně ve všech ročnících.

Cílové zaměření vzdělávací oblasti:

Vzdělávání v dané vzdělávací oblasti směřuje k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí:

Kompetence k učení:

- reaguje na jednoduché slovní pokyny
- chápe význam fotografií, obrázků, symbolů a je schopen je použít
- rozlišuje tiskací písmena a číslice
- využívá sociální čtení na nejjednodušší úrovni
- využívá získané poznatky a dovednosti
- vnímá časové rozvržení dne

Kompetence k řešení problémů:

- řeší jednoduché úkoly pomocí nápodoby, častého opakování pokusem a omylem
- chápe a plní jednoduché slovní pokyny pro řešení problémových situací

Kompetence komunikativní:

- poznává známé osoby a dorozumívá se s nimi verbálně nebo neverbálně
- reaguje na oslovení
- reaguje na jednoduché pokyny
- vyjadřuje své pocity a potřeby verbálně nebo neverbálně
- dokáže sám pozdravit, reagovat na pozdrav vhodným způsobem
- používá v odůvodněných případech alternativní a augmentativní formy komunikace

Kompetence sociální a personální:

- vnímá vlastní tělo, uvědomuje si svou osobu
- pozná a adekvátně reaguje na členy své rodiny a osoby ze svého nejbližšího okolí
- rozlišuje osoby různého pohlaví
- chová se adekvátně i mimo své přirozené sociální prostředí
- spolupracuje se svými učiteli a spolužáky

Kompetence pracovní:

- používá základní předměty denní potřeby a kompenzační pomůcky

- rozlišuje jednotlivé předměty, účelně s nimi manipuluje
- podílí se na jednoduchých praktických činnostech
- uplatňuje základní hygienické návyky
- zvládá nejjednodušší sebeobslužné úkony

Rozumová a řečová výchova – rozvíjení poznávacích schopností

1. stupeň

1. – 6. ročník ZŠ speciální

Očekávaný výstup	Učivo
žák by měl reagovat na oslovení jménem, znát své jméno	uvědomování si vlastní osoby, nácvik reakce na vlastní jméno, reakce na oslovení známými lidmi
znát členy své rodiny	poznání členů rodiny – matka, otec, sourozenci, identifikace členů rodiny na fotografiích
poznat své spolužáky a učitele, podle schopností je oslovovat jménem	seznámení s prostředím třídy a základní orientace v ní, seznámení s prostředím školy, poznávání spolužáků a učitelů v rámci třídy, rozlišení osob dle pohlaví (chlapec, dívka, muž, žena), nácvik spojení jména s konkrétní osobou, nácvik oslovení
vnímat různé podněty a reagovat na ně	koncentrace pozornosti, zraková a sluchová fixace podnětu
poznat a používat předměty denní potřeby, uplatňovat základní hygienické a sebeobslužné činnosti	poznávání základních předmětů denní potřeby (skutečných, na fotografii, na obrázku), pochopení vztahů mezi předměty a jejich užití ke konkrétnímu účelu, uchopení a základní manipulace s předměty, vštěpování základních hygienických a stravovacích návyků, nácvik základních sebeobslužných činností
pojmenovat části svého těla, případně na ně ukázat	uvědomování si vlastní osoby, hranic vlastního těla, ukazování základních částí lidského těla u zrcadla s vedením ruky, pojmenování základních částí lidského těla, vnímání dvojího pohlaví (chlapec, dívka)
orientovat se ve vztazích k nejbližšímu prostředí, denním časovém rozvrhu, vnímat prostor	vztahy mezi lidmi (koho mám rád, kdo má rád mě), vztahy mezi spolužáky (vzájemná pomoc a tolerance), osvojování základních časových vztahů (význam pojmů např. teď, potom), osvojování základních časových vztahů v návaznosti na denní režim (vnímání dne a noci, význam pojmů ráno, poledne, večer včetně obvyklých činností (pojmy snídaně, oběd, večeře), vnímání vlastního těla v prostoru (např. pojmy sedí, leží, stojí, jde), pojmy nahoru, dolů, dopředu, dozadu vůči vlastnímu tělu (popř. vůči určitému předmětu)
vnímat a uspokojovat základní životní potřeby, sdělit své pocity a upozornit na případné	uvědomování si vlastní osoby (pojmy já, moje), vnímání a rozlišování příjemných a

zdravotní potíže	nepříjemných pocitů (vjemů), vnímání a rozlišování základních životních potřeb (hlad, žízeň, zima...), snaha o vyjádření svých pocitů a základních potřeb, chápání pojmů bolí, bolí mě
řadit obrázky dle zadaných kritérií	rozpoznání skutečných osob, zvířat a věcí, rozpoznání osob, zvířat a věcí na fotografii, rozpoznání osob, zvířat a věcí na obrázku, pojmenovávání a třídění věcí na fotografiích a obrázcích, jednoduchý situační obrázek a orientace v něm, prohlížení dětských knih, obrázkových leporel a časopisů, rozšiřování slovní zásoby

Rozumová a řečová výchova – rozvíjení logického myšlení a paměti

1. stupeň

1. – 6. ročník – ZŠ speciální

Očekávaný výstup	Učivo
žák by se měl koncentrovat na určitou činnost	rozptýlení ulpívavého a stereotypního myšlení a chování, motivace k soustředěné činnosti skupinové či individuální, krátkodobá koncentrace pozornosti na zajímavou činnost, pozorné sledování krátkého vyprávění, televize, poslech hudby apod.
rozlišovat velikost a tvary předmětů, dvojic obrázků	vnímání různé velikosti předmětů vůči vlastnímu tělu, vnímání a rozlišování velikosti skutečných předmětů a předmětů na obrázku, pojmy: velký, malý, větší, menší, vnímání a rozlišování tvaru skutečných předmětů, pojmy: kulatý, hranatý, vnímání a rozlišování plošných tvarů pomocí přirovnání (kolečko, okénko, stříška), vytváření asociací, přiřazování fotografií a obrázků ke skutečnému předmětu, přiřazování dvou shodných předmětů, přiřazování dvou shodných obrázků, vnímání velikosti a tvaru u dvojice obrázků
zvládnout složení dějových obrázků	osvojování základních časových vztahů (pojmy:

	ted', potom, dříve, později), koncentrace pozornosti na vybranou praktickou činnost, dodržování dějového sledu u vybraných praktických činností (např. čištění zubů), koncentrace pozornosti na obrázek, přiřazení fotografie, obrázku k odpovídající situaci nebo předmětu, hledání prvků na fotografii, obrázku dle instrukcí, řazení dvou a více fotografií, obrázků dle dějové posloupnosti
orientovat se na stránce, na řádku	základní orientace vůči vlastnímu tělu (nahore, dole, vpředu, vzadu, směrem k), pojmy: první, poslední, na začátku, na konci, nahore, dole (vůči konkrétním osobám, věcem), orientace v řadě konkrétních předmětů a obrázků (vyhledávání předmětů a obrázků výrazně odlišných, lišících se horizontální polohou, vertikální polohou...), manipulace s předměty a obrázky dle předlohy nebo slovní instrukce, cvičení očních pohybů, sledování předmětů, obrázků v řadě, sledování textu
číst vybraná písmena a krátká slova	cvičení zrakové a sluchové diferenciaci (třídění a přiřazování předmětů, fotografií a obrázků dle určitých kritérií, vnímání shody a rozdílu, orientace na stránce, tvar písmen, rozlišování obrázků a psaného textu apod.), sociální čtení – poznávání běžně užívaných symbolů, rozlišování zboží podle obalu
opakovat slova a krátké říkanky, reprodukovat krátkých text, vyprávět podle obrázku	podpora vlastního řečového projevu, obohacování slovní zásoby, snaha o soustředěné naslouchání a porozumění slovům a jednoduchým větám, rozvíjení paměti, zapamatování si a opakování písmen, slabik, slov, jednoduchých rytmických říkánek a básní, reprodukce krátkého vyprávění (co jsme dělali, viděli, co jsme měli k obědu...), hra na obchod
přiřazovat číslce počtu prvků	rozlišování pojmů: všechno, nic, vytváření a chápání kvantitativních vztahů hodně - málo, dlouhý - krátký, vysoký – nízký apod., pojmy: první, poslední, na začátku, na konci, porovnávání množství, pojmy: více, méně, vnímání celku a části, skládání půlených předmětů a obrázků, hra na obchod, znalost pojmu peníze, využití poznatků při praktických činnostech (např. při návštěvě obchodu)

Rozumová a řečová výchova – rozvíjení grafických dovedností

1. stupeň

1. – 6. ročník – ZŠ speciální

Očekávaný výstup	Učivo
------------------	-------

žák by měl uchopit a podržet podaný předmět	nácvik vizuomotorické koordinace, rozvíjení jemné a hrubé motoriky, manipulační činnosti s předměty, adekvátní reakce na jednoduché slovní pokyny (např. vezmi si, podej, podrž...)
uchopit tužku, štětec nebo jiné psací náčiní	odlišení psací pomůcky od jiných předmětů, snaha o špetkový, popř. kompenzační úchop, držení psacího náčiní ve správné pozici
nakreslit různé druhy čar	uvolňovací cvičení (rameno, loket, zápěstí, prsty), zanechání grafické stopy pomocí různých materiálů, kreslení a psaní: dlaní nebo prstem do písku, mouky, krupice, rýže, spontánní kresba – dlaní, prstem, houbou, štětcem apod., využívání celé plochy papíru, respektování ohraničeného prostoru, jednoduchá grafomotorická cvičení na svislé, vodorovné ploše, tečky, klubička, svislé a vodorovné čáry, spojování dvou bodů
poznat základní geometrické tvary	vnímání a rozlišování tvaru skutečných předmětů, pojmy: kulatý, hranatý, vnímání a rozlišování plošných tvarů pomocí přirovnání (kolečko, okénko, stříška)

Rozumová a řečová výchova – rozvíjení komunikačních dovedností

1. stupeň

1. – 6. ročník – ZŠ speciální

Očekávaný výstup	Učivo
žák by měl reagovat na hlas a intonaci dospělé osoby	identifikace směru a původu zvuku, nácvik přiměřené reakce na hlas dospělé osoby, respektovat přítomnost více osob, překonávání strachu z okolí, rychlejších pohybů, hlasitých projevů dalších osob, vytváření pocitu bezpečí a jistoty, odstraňování projevů sebepoškozování, snaha o zapojení se do dění ve třídě
snažit se o správné dýchání	nadechování nosem, výdech ústy, masáž a stimulace mluvidel, cvičení mluvidel (otevírání a zavírání úst, polykání, vysunování a zasunování jazyka), cvičení mluvidel před zrcadlem, foukání, ovládání síly hlasu
vyjádřit souhlas či nesouhlas – verbálně, gesty	porozumění pojmům ano, ne, nácvik adekvátní reakce na pojmy ano, ne, smíš, nesmíš, snaha o vyjadřování vlastního názoru, přijetí či odmítnutí určité situace, vytváření modelových

	situací pro nácvik, u žáků s narušenou komunikační schopností využívání alternativních prostředků pro vyjádření názoru
znát své jméno a reagovat na oslovení jménem	uvědomování si vlastní osoby, poznávání sebe v zrcadle i na fotografii, vnímání a znalost vlastního jména, adekvátní reakce na oslovení, rozlišování vlastního jména od jmen cizích
znát jména nejbližších osob a spolužáků	uvědomování si ostatních osob ve svém nejbližším okolí, rozlišování zvukové podoby jednotlivých jmen, přiřazování jmen k jednotlivým osobám
umět pozdravit, poděkovat – verbálně nebo gesty	nácvik zdravení a poděkování v běžných situacích, odpověď na pozdrav, v případě potřeby zvolit vhodnou formu alternativní komunikace, nácvik telefonování
sdělit svá přání a potřeby – verbálním nebo nonverbálním způsobem	uvědomování si vlastní osoby, vnímání vlastní osoby ve vztahu k jednotlivým lidem a situacím, pochopení a používání pojmů: já – ty, můj – tvůj, mně – tobě, seznámení s možností využití jednotlivých forem alternativní komunikace
využívat komunikační počítačové hry	krátkodobá koncentrace pozornosti na práci u počítače, využití dostupných her a programů na podporu komunikačních dovedností žáků

Rozumová a řečová výchova – rozvíjení poznávacích schopností

2. stupeň

7. – 10. ročník – ZŠ speciální

Očekávaný výstup	Učivo
žák by měl pojmenovat části svého těla, případně na ně ukázat	pojmenování základních částí lidského těla, ukazování částí těla na sobě, jiné osobě, na obrázku, chápání vztahu mezi částmi těla a jednotlivými součástmi oděvu, rozlišování osob dle pohlaví
orientovat se ve vztazích k nejbližšímu prostředí, denním časovém rozvrhu, vnímat prostor	nácvik pochopení vztahů mezi lidmi, věcmi, příčinným souvislostí mezi událostmi, vnímání prostředí třídy, školy ve vztahu k vlastní osobě, zapojení se do dění ve třídě, škole, osvojování základních časových vztahů (význam pojmů: teď, předtím, potom, nejdříve, později, naposled, včera, dnes, zítra, dny v týdnu, roční období), osvojování základních časových vztahů v návaznosti na denní režim, vnímání polohy vlastního těla v prostoru (pojmy:

	nahore, dole, vpředu, vzadu)
poznat a používat předměty denní potřeby, uplatňovat základní hygienické a sebeobslužné činnosti	rozlišení základních předmětů denní potřeby a jejich praktické používání ke správnému účelu, manipulační činnosti spojené se slovním doprovodem, rozdělení předmětů do skupin podle způsobu (místa) využití, uplatňování základních hygienických návyků a sebeobslužných činností, sociální čtení – rozpoznání základních druhů zboží podle obalu a praktické využití při nákupu, vaření apod., poznávání běžně užívaných symbolů a jejich využití v praxi (např. WC, umývárna...), uvědomění si významu peněz
řadit obrázky podle zadaných kritérií	rozpoznávání obsahu obrázků, pojmenování zobrazených osob, zvířat, věcí, situací, zobecňování (jablko, hruška = ovoce) a konkretizace (ovoce = jablko, hruška), řazení podle vzoru (zleva, doprava, shora dolů), přiřazování shodných dvojic, přiřazování stínových obrázků, třídění obrázků podle logických souvislostí
reagovat na oslovení jménem, znát své jméno	znalost vlastního jména a jeho odlišení od jiných slov, adekvátní reakce na oslovení známou i cizí osobou
vnímat a uspokojovat základní životní potřeby, sdělit své pocity a upozornit na zdravotní potíže	uvědomování si vlastní osoby, nácvik používání zájmen: já – moje, ty – tvoje, vnímání vlastního těla, uvědomování si polohy, rozlišování příjemných a nepříjemných vjemů, vyjadřování vlastních psychických a fyzických pocitů, odstraňování projevů sebepoškození, rozlišování a uspokojování svých základních životních potřeb (hlad, žízeň, zima apod.), upozornění na zdravotní potíže (bolí, bolí mě), základní lokalizace místa popř. využití prostředků alternativní komunikace
poznat své spolužáky i učitele, podle schopností je oslovovat jménem	seznámení s prostředím školy a základní orientace v ní, poznávání spolužáků, učitelů a dalších osob v rámci školy, oslovování osob jménem
znát členy své rodiny	členové užší i širší rodiny, blízcí přátelé a jejich jména, zjišťování základních informací o členech vlastní rodiny
vnímat různé podněty a reagovat na ně	vnímání a rozlišování podnětů podle původu, nácvik vhodných reakcí na jednotlivé podněty

Rozumová a řečová výchova – rozvíjení logického myšlení a paměti

2. stupeň

7. – 10. ročník – ZŠ speciální

Očekávaný výstup	Učivo
žák by se měl koncentrovat na určitou činnost	motivace k soustředěné činnosti skupinové nebo individuální, rozvíjení volných vlastností a vytrvalosti, cvičení na koncentraci pozornosti, koncentrace na zadanou činnost
rozlišovat velikost a tvary předmětů, dvojic obrázků	třídění předmětů podle daných kritérií – velikost, tvar, porovnávání dvojice obrázků na základě velikosti nebo tvaru, pojmy: největší, nejmenší
zvládnout složení dějových obrázků	popisování obsahu obrázku, nácvik pochopení časové souslednosti a vnímání příčinné souvislosti mezi jednotlivými situacemi, osvojování základních časových vztahů, orientace v denním režimu
orientovat se na stránce, na řádku	nácvik orientace v ploše a prostoru, pochopení pojmů: nahoře, dole, uprostřed, nad, pod, vpředu, vzadu, před, za vedle, mezi, začátek, konec, vlevo, vpravo, řazení a umístování předmětů v ploše (prostoru) podle vzoru nebo instrukcí, cvičení očních pohybů, sledování textu
číst vybraná písmena a krátká slova	přiřazování stejných obrázků, písmen, popřípadě jednoduchých slov, hledání jednoduchých prvků na obrázku, písmen v textu, sociální čtení – rozeznávání běžně užívaných symbolů a zboží podle obalu, vlastní jméno
opakovat slova a krátké říkanky, reprodukovat krátký text, vyprávět podle obrázku	motivace k verbálnímu projevu, rozvíjení slovní zásoby, rozvíjení paměti, popis obrázku, jednoduché vyprávění zobrazeného děje, nácvik jednoduchých říkanek, básní, snaha o reprodukci slyšeného, v případě potřeby využívání alternativních forem komunikace
přiřazovat číslice počtu prvků	vytvářet představy počtu – hmatem, zrakem, verbálně, vytváření a chápání kvantitativních vztahů, pojmy: více, méně, nejvíce, nejméně..., seznámení s pojmem číslice, posloupnost čísel, jejich porovnávání, přiřazování číslic k počtu prvků, psaní číslic, znalost pojmu peníze, uplatnění znalostí v praktických činnostech (nakupování v obchodu, vaření apod.)

Rozumová a řečová výchova – rozvíjení grafických schopností

2. stupeň

7. – 10. ročník – ZŠ speciální

Očekávaný výstup	Učivo
------------------	-------

žák by měl uchopit a podržet podaný předmět	rozvíjení jemné i hrubé motoriky, správné uchopení a držení předmětu, puštění předmětu, výměna předmětu za jiný, podání určitého předmětu na základě pokynů
nakreslit různé druhy čar	uvolňovací cvičení, nácvik správného úchopu a držení psacího náčiní (popř. využití kompenzační pomůcky pro úchop), kreslení s pomocí různých materiálů, respektování ohraničeného prostoru, grafomotorická cvičení, kreslení klubíček, psaní vodorovných, svislých i šikmých čar oběma směry, horního a dolního oblouku, nácvik tvarových prvků tiskacích písmen
uchopit tužku, štětec nebo jiné psací náčiní	identifikace psacího náčiní, správné uchopení a držení psacího náčiní (popř. využití kompenzační pomůcky)
poznat grafickou podobu písmen	pojem písmeno, přiřazování stejných písmen podle jejich grafické podoby, vyhledat zadané tiskací písmeno v textu
napsat několik vybraných tiskacích písmen a číslic	nácvik tvarových prvků hůlkových písmen a číslic, obtahování grafické podoby písmen, snaha o psaní hůlkových písmen, číslic s využitím různých materiálů, vlastní jméno, podpis, využití alternativních způsobů psaní na počítači
poznat základní geometrické tvary	rozlišení základních geometrických tvarů podle vlastností – kulatý, hranatý, třídění geometrických tvarů, třídění předmětů podle tvarové podoby, výběr geometrického tvaru podle pokynů, pojmenování základních geometrických tvarů

Rozumová a řečová výchova – rozvíjení komunikačních dovedností

2. stupeň

7. – 10. ročník – ZŠ speciální

Očekávaný výstup	Učivo
žák by měl reagovat na hlas a intonaci dospělé osoby	vnímání rozdílů v intonaci hlasu, snaha o pochopení souvislosti mezi intonací hlasu a postojem dané osoby, nácvik přiměřené reakce ve vztahu i intonaci hlasu dospělé osoby
snažit se o správné dýchání	správné dýchání v klidové poloze, správné dýchání při činnostech a hovoru, foukání, zadržování dechu, kontrola polykání, cvičení mluvidel
vyjádřit souhlas či nesouhlas – verbálně, gesty	uvědomování si vlastní osoby a svých pocitů,

	vyjádření vlastního postoje k určitým situacím, pochopení příčinných souvislostí ve vztahu k vlastnímu vyjádření souhlasu či nesouhlasu, u žáků s narušenou komunikační schopností využívání alternativních prostředků pro vyjádření názoru
znát své jméno a reagovat na oslovení jménem	znalost vlastního jména a příjmení, adekvátní reakce na oslovení
znát jména nejbližších osob a spolužáků	rozlišování nejbližších sob a spolužáků dle jména ve skutečnosti i na fotografiích, využívání oslovení jménem jako prostředek k navázání verbálního kontaktu
umět pozdravit, poděkovat – verbálně nebo gesty	používání běžných komunikačních prostředků – pozdrav, poděkování, chápání základů slušného chování, využívání alternativních forem vyjadřování u žáků s problémy ve verbálním projevu
sdělit svá přání a potřeby – verbálním nebo nonverbálním způsobem	uvědomování si vlastní osoby ve vztahu k jednotlivým lidem, situacím, činnostem, pochopení příčinných souvislostí při vyjadřování svých přání, využití prvků alternativní komunikace pro usnadnění vyjádření přání a potřeb jednotlivých žáků
využívat komunikační počítačové hry	koncentrace pozornosti na práci u počítače, využití dostupných her a programů na podporu komunikačních dovedností žáků, správná reakce na slovní instrukce z počítače

5.2 Smyslová výchova – 1. a 2. stupeň

Charakteristika vyučovacího předmětu:

Vzdělávací oblast, obor a časové rozvržení:

Vyučovací předmět Smyslová výchova je součástí vzdělávací oblasti Člověk a jeho svět. Smyslová výchova prolíná všemi vzdělávacími obory a vytváří předpoklady pro zvládnutí jejich vzdělávacích obsahů. Vyučovací předmět Smyslová výchova je v každém ročníku 1. a 2. stupně dotován 4 vyučovacími hodinami.

Materiální, prostorové, profesní podmínky:

Výuka probíhá ve třídách se sníženým počtem žáků, třídy mohou být věkově smíšené s několika ročníky. Ve třídě pracuje s žáky učitel a asistent pedagoga. Třídy jsou účelně vybaveny pro žáky s kombinovaným postižením, k dispozici je počítač s výukovými programy a připojením na internet. V průběhu vzdělávání je nutné respektovat individualitu a potřeby žáků, zohlednit druh, stupeň a míru postižení. Podle toho je vhodné přizpůsobit používané pomůcky a způsob výuky.

Pro výuku lze využít následující učební materiál:

Skutečné konkrétní předměty denní potřeby.

Fotografie a obrázky osob, zvířat, věcí, činností.

Obrázkové knížky a encyklopedie.

Piktogramy, stínové obrázky.

Didaktické hry a pomůcky.

Publikace Jiřiny Bednářové – např. Jak se pastelky učily kreslit, Mezi námi předškoláky, Rozvoj zrakového vnímání, Orientace v prostoru

Pracovní sešity pro předškoláky, např. Šimonovy pracovní listy, Matematiky pro 4-5 leté děti, Rozvíjení poznání pro 4-5 leté děti, Učíme se hrou – od 3 let, Omalovánky (z uvedených pracovních sešitů jsou využity pouze některé náměty a vybrané pracovní listy jsou dále upravovány dle individuálních potřeb žáků).

Komunikační tabulky.

Pomůcky pro nácvik úchopových dovedností.

Programy pro práci u počítače.

Na co se ve vyučovacím předmětu soustředíme:

Ve výuce se vzdělávací obsah jednotlivých okruhů vzájemně prolíná. Je zaměřen na rozvíjení psychických funkcí prostřednictvím smyslového vnímání. Cílevědomým vytvářením vztahů smyslového vnímání, myšlení a řeči rozvíjí jednotlivé smyslové analyzátory a jejich funkce, které jsou podmínkou správného vnímání, koncentrace pozornosti, prostorové, směřové a časové orientace a základem pro vytváření představ a pojmů. Smyslová výchova systematicky procvičuje u žáků zrakové, sluchové, čichové a chuťové vnímání, hmatové vnímání, vizuomotoriku a prostorovou orientaci, a to vždy na konkrétním názorném materiálu a v konkrétních situacích. Smyslová výchova napomáhá žákům zdokonalovat i úroveň motoriky, rozvíjí schopnost komunikace a verbálního vyjadřování.

Tematické okruhy:

- rozvíjení zrakového vnímání
- rozvíjení sluchového vnímání
- rozvíjení hmatového vnímání
- prostorová a směrová orientace
- rozvíjení čichového a chuťového vnímání

Cílové zaměření vzdělávací oblasti:

Vzdělávání v této oblasti směřuje k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí k řešení problémů, kompetenci komunikativních, sociálních a personálních, kompetencí pracovních.

Kompetence k učení vedou žáka k:

- pochopení významu fotografií, obrázků, symbolů a k jejich použití
- využití sociálního čtení na nejjednodušší úrovni
- schopnosti reagovat na jednoduché slovní pokyny
- využívání získaných poznatků a dovedností

Kompetence k řešení problémů vedou žáka k:

- řešení jednoduchých úkolů pomocí nápodoby, častého opakování, pokusem a omylem
- překonávání pocitů strachu

Kompetence komunikativní vedou žáka k:

- poznávání známých osob a dorozumívání se s nimi verbálně nebo neverbálně
- schopnosti reagovat na oslovení
- schopnosti reagovat na jednoduché pokyny

Kompetence sociální a personální vedou žáka k:

- vnímání vlastního těla, uvědomování si své osoby
- poznávání a adekvátní reakci na členy své rodiny a osoby ze svého nejbližšího okolí
- spolupráci se svými učiteli a spolužáky

Kompetence pracovní vedou žáka k:

- zvládání nejjednodušších sebeobslužných úkonů
- uplatňování základních hygienických návyků
- rozlišování jednotlivých předmětů a účelné manipulaci s nimi

Smyslová výchova – rozvíjení zrakového vnímání

1. stupeň

1. – 6. ročník – ZŠ speciální

Očekávaný výstup	Učivo
žák by měl uchopit předměty a manipulovat s nimi	rozeznávání světla a tmy, vnímání prostoru binokulárně (oběma očima), monokulárně (jedním okem), stimulace očního kontaktu, sledování pohybujícího se předmětu, vnímání ozvučených hraček, diagnostika a nácvik úchopových dovedností, správné polohování, stimulace rukou, rozevírání dlaní a vkládání předmětů do rukou, pouštění předmětu, úchop předmětů jednou rukou, úchop předmětů oběma rukama, předávání předmětů z ruky do ruky
rozlišovat tvary a barvy předmětů	vnímání barev a tvarů více smysly současně, přirovnání základní barvy a tvaru k určité konkrétní a známé věci, rozlišování tvarů zrakem, pojmy: kulatý – hranatý, rozlišování plošných tvarů pomocí přirovnání (kolečko, okénko, stříška), rozlišování a přiřazování stejné barvy, třídění dvou základních výrazně odlišných barev, řazení barevných kostek, střídání barev
poznat, řadit, skládat a třídít předměty podle velikosti, barevné a tvarové odlišnosti	vnímání velikosti, tvaru a polohy předmětů, rozlišování pojmů: malý – velký, dlouhý – krátký, třídění předmětů dle velikosti (malý – velký), určování, třídění a přiřazování předmětů podle barev, určování, třídění a přiřazování předmětů podle tvaru
třídít obrázky, rozeznat reálné a vyobrazené předměty	rozlišení a pojmenování skutečných předmětů kolem sebe, vytváření asociací (slovo = osoba, věc, činnost), přiřazení obrázku ke skutečnému předmětu, třídění dvou zřetelně odlišných předmětů (např. autíčko – panenka), třídění tří zřetelně odlišných předmětů, přiřazování dvou shodných obrázků (popř. fotografií), pojmy: patří – nepatří, základní orientace na stránce, prohlížení dětských knih a časopisů
rozpoznat denní dobu podle činnosti, obrázku nebo piktogramu	osvojování základních časových vztahů (teď, předtím, potom), orientace v čase (den – noc), propojení daných časových úseků s typickými činnostmi, práce s fotografií a obrázkem
poznat osoby ze svého okolí a své spolužáky	uvědomování si vlastní osoby, reakce na oslovení, sebezpozorování v zrcadle, identifikace s vlastní fotografií, vnímání a rozpoznání nejbližších členů rodiny při osobním kontaktu (prarodiče), vnímání a rozpoznání učitelů a ostatních dětí ve třídě při osobním kontaktu, překonávání strachu z neznámého prostředí, ze setkávání a přítomnosti dalších osob,

	odstraňováním projevů sebepoškozování
napodobit předvedené pohyby	uvědomování si vlastní osoby, rozlišování základních částí lidského těla, ukazování částí obličeje, těla, jejich pojmenování (u zrcadla s vedením ruky), rozlišování pojmů: stojí, sedí, leží, upevňování vizuomotorické koordinace, napodobování různých pohybů předváděných učitelem

Smyslová výchova – rozvíjení sluchového vnímání

1. stupeň

1. – 6. ročník – ZŠ speciální

Očekávaný výstup	Učivo
žák by měl reagovat na své jméno, na oslovení, na zavolání	uvědomování si vlastní osoby, vnímání a znalost vlastního jména, podpora očního kontaktu, rozvíjení směrové orientace, otáčení za hlasem
poznat, rozlišit a napodobit různé zvuky	vnímání vlastního hlasu, vnímání hlasu druhé osoby, snaha o soustředěné naslouchání a porozumění slovům a jednoduchým větám, nácvik sluchového soustředění na zvuky kolem sebe (ozvučená hračka, chrastítka, cinkání lžice o talíř, bubínek, zpěv...), poznávání a rozlišování zvuků s využitím zrakové kontroly (bubínek, zvonek, mačkání papíru, klíče, tleskání apod.), nápodoba činnosti a zopakování daného zvuku, nápodoba hlasů zvířat, určování původu a směru zvuku, otáčení se za zvukem (pojmy: zblízka – zdaleka), rozlišování délky a intenzity zvuku (pojmy: hlasitý – tichý, krátký – dlouhý)
poznat podle hlasu osoby ze svého nejbližšího okolí	reakce na hlas dospělé osoby a jeho intonaci, reakce na přítomnost dalších osob, vytváření pocitu bezpečí, jistoty a vzájemné důvěry, vnímání a rozpoznání nejbližších členů rodiny podle hlasu (rodiče, sourozenci), dle možností – vnímání a rozpoznání členů širší rodiny podle hlasu (prarodiče), vnímání a rozpoznání učitelů a ostatních dětí ve třídě podle hlasu, překonávání strachu z hlasitých projevů ostatních osob
poznat a rozlišit různé zvuky a hlasy zvířat podle zvukové nahrávky	seznámení s různými typy přehrávačů (rádio, CD přehrávač, PC, gramofon, využití sluchátek), sluchová cvičení a koncentrace pozornosti při poslechu zvukové nahrávky, vnímání a rozpoznání hlasů zvířat podle zvukové nahrávky (ve spojitosti s doprovodným obrázkem)
rozlišit zvuky spojené s denním životem a nebát	poznávání a rozlišování zvuků s využitím

se nepříjemných zvuků	zrakové podpory, ozvučené hračky, vnímání zvuků v přírodě (hlasy zvířat, zpěv ptáků, šumění vody apod.), vnímání základních zvuků v domácnosti (pouštění vody, telefon...), vnímání zvuků na ulici (auto, sanitka apod.), respektování zvuků nepříjemných
-----------------------	---

Smyslová výchova – rozvíjení hmatového vnímání

1. stupeň

1. – 6. ročník – ZŠ speciální

Očekávaný výstup	Učivo
žák by měl zvládat základní sebeobslužné dovednosti	diagnostika a nácvik vybraných úchopových dovedností, vnímání vlastního těla, uvědomování si vlastní osoby, pouštění vody (páková baterie), mytí rukou a obličeje, používání mýdla, ručníku, nácvik čištění zubů, nácvik česání vlasů, vysazování na WC, používání WC, nácvik svlékání a oblékání vybraných částí oděvu, rozepínání klasického zipu s pevným koncem, manipulace s velkými knoflíky (nácvik rozepínání na modelu), nácvik zouvání bot, rozepínání a zapínání suchého zipu (u bot), rozvazování tkaniček (model, boty), nácvik pití z hrnečku (popř. alternativní forma pití), používání lžice a vidličky, spolupráce při prostírání stolu, spolupráce při přípravě svačiny, oběda, úklid stolu po skončení jídla (odnášení špinavého nádobí, utírání stolu apod.), upevňování hygienických návyků během stravování (osobní hygiena, používání ubrousku apod.), úklid hraček na své místo, ukládání věcí na své místo (věci denní potřeby, zapůjčené pomůcky), ukládání oděvu a obuvi na své místo v šatně
poznat hmatem velikost, tvar a povrch předmětů	vnímání předmětů podle jejich základních povrchových odlišností (pojmy: hladký – drsný, ostrý – tupý), hmatové vnímání velikosti předmětů (pojmy: malý – velký), hmatové vnímání tvaru předmětů (pojmy: kulatý – hranatý, špičatý), nácvik úchopu předmětů různé velikosti
třídit předměty na základě hmatu – podle velikosti a tvaru	manipulace s předměty, třídění předmětů na základě hmatu – podle velikosti (se zrakovou kontrolou na dvě skupiny malý – velký), třídění předmětů na základě hmatu – podle tvaru (se zrakovou kontrolou na dvě skupiny kulatý – hranatý)
poznat známé předměty podle hmatu	dotyková terapie, stimulace konečků prstů, masáže prstů a dlaně, vnímání známých

	předmětů hmatem, zjišťování jejich základních vlastností (dřevo, kov, papír, látka, voda apod.), manipulace s předměty, nácvik úchopových dovedností, vnímání povrchu předmětů různými částmi těla (např. chození po různých materiálech – mech, kamínky, písek...)
rozlišit hmatem základní fyzikální vlastnosti předmětů (tvrdost, teplota)	hmatové vnímání základních fyzikálních vlastností předmětů (pojmy: teplý – studený, měkký – tvrdý, těžký – lehký), snaha o zmírňování obav ze subjektivně nepříjemných materiálů

Smyslová výchova – prostorová a směrová orientace

1. stupeň

1. – 6. ročník – ZŠ speciální

Očekávaný výstup	Učivo
žák by měl vnímat prostor, rozlišit směrovou orientaci ve známém prostoru	vnímat hranice vlastního těla, vytvářet pocit bezpečí a jistoty, vhodné polohování a zprostředkování zážitku z okolního prostoru, základní směrová orientace ve vztahu k vlastnímu tělu, rozlišení základních částí lidského těla, plnění jednoduchých příkazů (např. otevři dveře, dej talíř na stůl)
orientovat se ve třídě, ve škole a svém nejbližším okolí	seznámení se s prostředím třídy a školy, podpora sebedůvěry a nácvik základních sebeobslužných dovedností, v prostředí třídy a školy
rozlišovat vpravo - vlevo	pojmenovat základní části lidského těla, pojem: směrem k..., pravolevá orientace ve vztahu k jednotlivým částem lidského těla (pravá – levá ruka, noha, oko apod.)
rozlišovat nahore – dole, před – za, vedle	pojmy: nahore – dole, před – za, vedle ve vztahu k vlastnímu tělu a jeho jednotlivým částem, vlastní prožitek (schodiště, houpačka, skluzavka apod.)
řadit, skládat a umístit předměty na určené místo podle pokynu	pojmenování předmětů kolem sebe, porozumění jednoduchým slovním pokynům (dej, polož, otevři...), umístování předmětů na určené místo podle pokynu, utváření smyslu pro pořádek
rozeznat roční období podle základních znaků	pojmy: jaro, léto, podzim, zima, základní charakteristické znaky jednotlivých ročních období (počasí, oblečení, dětské hry a sporty, svátky a tradice)

Smyslová výchova – rozvíjení čichového a chuťového vnímání

1. stupeň

1. – 6. ročník – ZŠ speciální

Očekávaný výstup	Učivo
žák by měl rozlišit jednotlivé chutě	masáž a stimulace úst (zavírání a otvírání úst, vysunování a zasunování jazyka, nácvik polykání), rozvoj chuťového vnímání, vnímání jednotlivých chuťových vlastností podáváním vybraných druhů potravin (ovoce, nápoje, nanuky, čokoláda apod.), podávání tekutin, nácvik sání a pití z hrnečku
poznat předměty čichem podle vůně	rozvoj čichového vnímání – nádech nosem, výdech ústy, foukání, vnímání specifických vůní potravin (káva, citron, česnek, koření apod.), vnímání specifických vůní přírody (jehličí, šišky, pryskyřice, květiny apod.), aromaterapie
rozlišit vůně a pachy	pojmy: voní – zapáchá, příjemný – nepříjemný, propojení pojmu s konkrétním smyslovým prožitkem (vnímání předmětů s výraznou vůní a s výrazným zápachem)
poznat zkažené potraviny a nebezpečné látky	pojmy: čerstvý – zkažený, chutný – nechutný, plíseň, konkrétní ukázky čerstvých a zkažených potravin pro možnost porovnání

Smyslová výchova – rozvíjení zrakového vnímání

2. stupeň

7. – 10. ročník – ZŠ speciální

Očekávaný výstup	Učivo
žák by měl uchopit předměty a manipulovat s nimi	cílené uchopování viděných předmětů a cílená manipulace s nimi, skládání předmětů vedle sebe, na sebe, do krabic
rozlišovat tvary a barvy předmětů	rozlišování plošných tvarů (kruh, čtverec, trojúhelník), třídění předmětů podle základních barev, pojmenování základních barev, rozlišování barevných odstínů (světlý – tmavý)
třídit obrázky, rozeznat reálné a vyobrazené předměty	poznávání a třídění předmětů menších a méně odlišných, diferenační cvičení (kaštiny, žaludy...), poznávání změn a rozdílů na skutečných předmětech a obrázcích, třídění obrázků podle druhu (zvířata, květiny, ovoce...), cvičení zrakové paměti, společenské

	hry (pexeso...), orientace na stránce, adekvátní vnímání dětských obrázkových knih v návaznosti na mluvené slovo
poznat, řadit, skládat a třídit předměty podle velikosti, barevné a tvarové odlišnosti	rozlišování pojmů největší – nejmenší, nejdelší – nejkratší, třídění a řazení předmětů podle velikosti, barvy a tvaru
poznat osoby ze svého okolí a své spolužáky	rozpoznat osoby ze svého nejbližšího okolí (při osobním kontaktu, popř. na fotografii), adekvátně reagovat při osobním kontaktu s nimi, znát jejich jména, respektovat přítomnost dalších osob na veřejnosti a adekvátně reagovat v kontaktu s nimi
rozpoznat denní dobu podle činnosti, obrázku nebo piktogramu	orientace v čase (ráno, v poledne, večer, v noci, snídaně, oběd, večeře), osvojování základních časových vztahů (včera, dnes, zítra), rozvržení denního režimu a orientace v něm pomocí obrázkových piktogramů
napodobit předvedené pohyby	cvičení směrové orientace (nahoru – dolů, dopředu – dozadu, na začátku – na konci), napodobování různých pohybů předváděných učitelem, plnění jednoduchých příkazů (dej tužku na stůl, polož panenku do kočárku apod.)

Smyslová výchova – rozvíjení sluchového vnímání

2. stupeň

7. – 10. ročník – ZŠ speciální

Očekávaný výstup	Učivo
žák by měl reagovat na své jméno, na oslovení, na zavolání	adekvátní reakce na oslovení, na zavolání, pochopení a používání pojmů: já – ty, můj – tvůj, mně – tobě
poznat, rozlišit a napodobit různé zvuky	poznávání a rozlišování zvuků se zrakovou kontrolou, bez zrakové kontroly, rozvíjení smyslu pro rytmus, rytmická cvičení, soustředěné naslouchání a porozumění slovům a jednoduchým větám, obohacování slovní zásoby
poznat podle hlasu osoby ze svého nejbližšího okolí	poznávání osob z nejbližšího okolí podle hlasu (se zrakovou kontrolou, bez zrakové kontroly), respektování přítomnosti dalších osob, respektování většího shluku lidí na veřejných místech (divadlo, nádraží...)
poznat a rozlišit různé zvuky a hlasy zvířat podle zvukové nahrávky	poznávání hlasů zvířat a dalších zvuků podle zvukové nahrávky, poslech hudby, pohádky
rozlišit zvuky spojené s denním životem a nebát se nepříjemných zvuků	rozlišování zvuků z přírody, rozlišování základních zvuků v domácnosti, rozlišování zvuků na ulici, rozlišování zvuků na veřejných místech (obchod, divadlo...), využití získaných

	poznatků v praxi, rozlišení případného nebezpečí (silnice – auta, rozbití hrnečku – střepey...), respektování zvuků nepříjemných
--	--

Smyslová výchova – rozvíjení hmatového vnímání

2. stupeň

7. – 10. ročník – ZŠ speciální

Očekávaný výstup	Učivo
žák by měl zvládat základní sebeobslužné dovednosti	aktivní spolupráce při celkové hygieně, čištění zubů, česání vlasů, používání WC, používání kapesníku, svlékání a oblékání oděvu, správné vrstvení jednotlivých částí oblečení, skládání oblečení, používání ramínka, odkládání oděvů na věšák, poutko, zapínání zipu, rozepínání a zapínání knoflíků, zouvání a obouvání bot, uzel, šněrování bot, pokus o vázání tkaniček, aktivní spolupráce při prostírání stolu, aktivní spolupráce při přípravě svačiny, oběda, úklid stolu po skončení jídla, pití z hrnečku (pití pomocí slámky), udržování čistoty během stravování, nácvik krájení, používání příboru, souhra vidličky a nože, úklid pracovního místa, ukládání zapůjčených věcí na své místo
poznat hmatem velikost, tvar a povrch předmětů	poznávání velikosti, tvaru a povrchu předmětů hmatem (se zrakovou kontrolou, bez zrakové kontroly)
třídit předměty na základě hmatu – podle velikosti a tvaru	manipulace s předměty, třídění předmětů na základě hmatu – podle velikosti na tři skupiny: nejmenší – větší – největší, třídění předmětů na základě hmatu – podle tvaru na tři skupiny: kruh, čtverec, trojúhelník, třídění předmětů na základě hmatu podle více kritérií
poznat známé předměty podle hmatu	rozlišování známých předmětů hmatem, znalost jejich základních vlastností (papír, dřevo, látka, kov, voda apod.)
rozlišit hmatem základní fyzikální vlastnosti předmětů (tvrdost, teplotu)	hmatové rozlišení základních fyzikálních vlastností předmětů (pojmy: teplý – studený, měkký – tvrdý, suchý – mokrý, těžký – lehký), praktické využití získaných poznatků, vnímání případného nebezpečí a schopnost požádat o pomoc (např. horký = může se spálit, mokrý = je třeba se převléknout apod.)

Smyslová výchova – prostorová a směrová orientace

2. stupeň

7. – 10. ročník – ZŠ speciální

Očekávaný výstup	Učivo
žák by měl vnímat prostor, rozlišit směrovou orientaci ve známém prostoru	adekvátní vnímání známého prostoru, rozlišení směrové orientace ve známém prostoru, praktické využití osvojených znalostí (směrování sousta do úst, nácvik prostírání, nácvik chůze, nácvik jízdy na vozíku apod.)
orientovat se ve třídě, ve škole a svém nejbližším okolí	adekvátní orientace ve třídě, ve škole a ve svém nejbližším okolí, podpora samostatnosti a základních sebeobslužných dovedností v rámci třídy a školy (WC, šatna apod.)
rozlišovat vpravo - vlevo	řazení předmětů zleva doprava, pravolevá orientace ve vztahu k určitému předmětu, pravolevá orientace ve vztahu k orientaci na stránce a na jednoduchém obrázku, praktické využití osvojených znalostí
rozlišovat nahoře – dole, před – za, vedle	pojmy: nahoře – dole, před – za, vedle ve vztahu k určitému předmětu (manipulace s předměty, využití prostorových pomůcek), orientace na stránce a na jednoduchém obrázku, praktické využití osvojených poznatků (např. oblékání, úklid hraček)
řadit, skládat a umístit předmět na určené místo podle pokynu	řazení, skládání a umísťování předmětů na určené místo podle pokynů
rozeznat roční období podle základních znaků	pojmy: jaro, léto, podzim, zima, základní charakteristické znaky jednotlivých ročních období (počasí, oblečení, zahrada, les, lidové tradice...)

Smyslová výchova – rozvíjení čichového a chuťového vnímání

2. stupeň

7. – 10. ročník – ZŠ speciální

Očekávaný výstup	Učivo
žák by měl rozlišit jednotlivé chutě	adekvátní rozlišování jednotlivých chuťových vlastností (sladký, hořký, kyselý, slaný, chutný)

	– nechutný), rozlišování chutí základních potravin a nápojů
poznat předměty čichem podle vůně	rozlišování specifických vůní potravin (káva, citron, koření, česnek apod.), rozlišování specifických vůní přírody (jehličí, šišky, květiny apod.), aromaterapie
rozlišit vůně a pachy	rozlišování příjemných vůní a nepříjemných pachů, praktické využití osvojených znalostí, vnímání nebezpečí (něco se pálí, někde hoří apod.)
poznat zkažené potraviny a nebezpečné látky	dodržovat zásady hygieny, rozpoznat zkažené jídlo podle vzhledu a zápachu u základních potravin (pečivo, mléko...), rozpoznat nebezpečné látky v domácnosti (léky, savo, barvy apod.)

5.3 Hudební výchova – 1. a 2. stupeň

Charakteristika vyučovacího předmětu:

Vzdělávací oblast, obor a časové rozvržení:

Vyučovací předmět Hudební výchova je součástí oblasti Umění a kultura, ta se realizuje v oborech Hudební výchova a Výtvarná výchova. Předmět Hudební výchova je realizován ve všech ročnících a má úzkou vazbu ke všem předmětům. Vyučovací předmět Hudební výchova je realizován v 1. – 10. ročníku s časovou dotací 1 hodina týdně (popř. 1 hodina + 1 hodina z disponibilní časové dotace) ve všech ročnících.

Materiální, prostorové, profesní podmínky:

Výuka probíhá ve třídách se sníženým počtem žáků, třídy mohou být věkově smíšené s několika ročníky. Žáci pracují ve skupině nebo jednotlivě, sami nebo s pomocí učitele či asistenta pedagoga. Třídy jsou účelně vybaveny.

Pro výuku lze využít následující učební materiál:

Hudební a rytmické nástroje (Orfovy hudební nástroje, tamburína, varhánky apod.)

Fotografie a obrázky hudebních nástrojů.

CD s lidovými a dětskými písněmi, vážnou a relaxační hudbou.

Dějové obrázky lidových písní.

Nahrávky zvuků zvířat, z domácnosti a světa kolem nás.

Pomůcky pro dechová cvičení (pěnové míčky, hedvábný papír...).

Na co se ve vyučovacím předmětu soustředíme:

Hudební výchova rozvíjí estetické cítění, přispívá ke kultivaci, motivaci, rehabilitaci a relaxaci žáků. Podporuje u žáků kladný vztah k hudbě, rozvíjí jejich hudebnost a podporuje schopnost emocionálního prožívání hudby. Hudební činnosti rozvíjejí sluch a motoriku žáků a zároveň tím podporují rozvoj komunikačních dovedností. Pomáhají žákům k odreagování napětí a ke koncentraci pozornosti.

Cílové zaměření vzdělávací oblasti:

Vzdělávání v této vzdělávací oblasti směřuje k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí k učení, kompetencí k řešení problémů, kompetencí komunikativních, sociálních a personálních, kompetencí pracovních.

Kompetence k učení:

- žák reaguje na jednoduché slovní pokyny (využíváme hudebních výrazových prostředků (rytmus, melodie, tempo) při komunikaci se žáky a tím podporujeme chápání jednoduchých příkazů a motivujeme k jejich plnění)
- vnímá časové rozvržení dne (využíváme hudební a rytmické nástroje k realizaci rituálů pro zahájení a ukončení hudební činnosti a tím vedeme žáky k orientaci v časovém režimu dne)
- chápe význam fotografií, obrázků, symbolů a je schopen je využít (používáme obrazový materiál, zástupné předměty či gesta pro znázornění předmětů, činností a vlastností)

v hudební oblasti a tím vedeme žáka k porozumění jednoduchým pojmům, znakům a symbolům, žáci provádějí přiřazování a výběr a tím se učí používat pojmy, znaky a symboly)

Kompetence k řešení problémů:

- žák řeší jednoduché úkoly pomocí nápodoby, častého opakování, pokusem a omylem (dodržujeme danou strukturu hudebních činností a tím vedeme žáka k řešení známé situace na základě nápodoby či opakování)
- překonává pocity strachu (prostřednictvím experimentování se zvuky a poslechu relaxační hudby)

Kompetence komunikativní:

- žák vyjadřuje své pocity a potřeby verbálně nebo neverbálně (využíváme dechová a fonační cvičení a hudebně pohybové hry k podpoře pozdravu a reakci na pozdrav, k vyjadřování souhlasu a nesouhlasu, zařazujeme poslechové skladby s různým emočním laděním a spojujeme je s vizuálním nebo motorickým symbolem a tím vedeme žáky k vyjadřování pocitů a nálad)

Kompetence sociální a personální:

- žák poznává a adekvátně reaguje na členy svého nejbližšího okolí (zařazujeme písně a poslech s různou tematikou, poznávání hlasů a zvuků a tím vedeme žáky k orientaci v okolním prostředí)
- vnímá vlastní tělo, uvědomuje si svou osobu (využíváme dechová, rezonanční a rytmicko-pohybová cvičení a tím vedeme žáky k uvědomění si vlastní osoby prostřednictvím svého těla)
- spolupracuje se svými učiteli a spolužáky (prostřednictvím hudebních prostředků zajišťujeme atmosféru bezpečí a jistoty a tím podporujeme navazování kontaktu s okolím a adekvátní reakce na své spolužáky a učitele)
- chová se adekvátně i mimo své přirozené sociální prostředí (navštěvujeme se žáky koncerty, hudební vystoupení...)

Kompetence pracovní:

- žák rozlišuje jednotlivé předměty, účelně s nimi manipuluje (přiřazováním, výběrem, experimentováním a hrou na rytmické i hudební nástroje vedeme žáky k rozlišování předmětů, k úchopu a účelné manipulaci s nimi)

Hudební výchova

1. stupeň

1. – 6. ročník – ZŠ speciální

Očekávaný výstup	Učivo
žák by měl zvládat správné dýchání, snažit se o správnou intonaci a melodii	dechová cvičení, správné držení těla při dýchání, fonační, intonační a melodická

	cvičení, podpora řečového projevu a nácvik správné výslovnosti
soustředit se na poslech relaxační hudby a jednoduché krátké skladby	vnímání a rozlišování zvuků hudebních nástrojů, zvířat, města apod., poznávání a označování (verbálně či neverbálně) hudebních a rytmických nástrojů ve skutečnosti a v symbolické podobě (obrázek, piktogram, fotografie), poslech živě produkované hudby (dětské a lidové písně, krátké instrumentální skladby – klavír, housle, flétna, kytara apod.), poslech reprodukováné hudby (relaxační hudba, skladby různého žánru)
rozlišovat zvuky hudebních nástrojů	vnímání a rozlišování zvuků rytmických a hudebních nástrojů ve skutečnosti (se zrakovou kontrolou), poznávání vlastností tónů (délka, výška, intenzita) pohybem nebo symbolem koncentrace pozornosti, zraková i sluchová fixace podnětu
zvládat zpěv jednoduchých písní s doprovodem hudebního nástroje	dechová cvičení a správné držení těla při zpěvu, rezonanční a vibrační cvičení, hry a činnosti na uvolňování mluvidel a tvoření samohlásek, fonační a intonační cvičení (napodobování hlasů a zvuků), vnímání rychlosti a nálady písně
doprovodit sebe i spolužáky na jednoduché rytmické hudební nástroje	hudebně pohybová činnost, pohybové hry s říkadly a s dětskými popěvkami, hra na Orffovy hudební nástroje a další dostupné předměty, rytmická cvičení
zvládat jednoduchá rytmická cvičení a pohyb podle rytmického doprovodu	vnímání rytmu, posilování rytmu, samostatná rytmizace, rytmizace říkadel, hra na tělo

Hudební výchova

2. stupeň

7. – 10. ročník – ZŠ speciální

Očekávaný výstup	Učivo
žák by měl zvládat správné dýchání, snažit se o správnou intonaci a melodii	dechová cvičení, správné držení těla při dýchání, fonační, intonační a melodická cvičení, podpora řečového projevu a nácvik správné výslovnosti
soustředit se na poslech relaxační hudby a jednoduché krátké skladby	soustředěný poslech spojený s vnímáním rytmu a melodie, poslech živě produkované hudby (dětské a lidové písně, krátké instrumentální skladby – klavír, housle, flétna, kytara apod.), poslech reprodukováné hudby (relaxační hudba, skladby různého žánru)
rozlišovat zvuky hudebních nástrojů	poznávání zvuků rytmických a hudebních nástrojů ve skutečnosti a z nahrávky (s účastí a bez účasti zraku), poznávání vlastností tónů (délka, výška, intenzita) a vyjadřování těchto vlastností pohybem nebo symbolem, koncentrace pozornosti, zraková i sluchová fixace podnětu
zvládat zpěv jednoduchých písní s doprovodem hudebního nástroje	dechová cvičení a správné držení těla při zpěvu, rezonanční a vibrační cvičení, hry a činnosti na uvolňování mluvidel a tvoření samohlásek, fonační a intonační cvičení (napodobování hlasů a zvuků), vnímání rychlosti a nálady písně, zpěv jednoduchých písní s doprovodem hudebního nástroje
doprovodit sebe i spolužáky na jednoduché rytmické hudební nástroje	hudebně pohybové činnosti, tanečky, jednoduchá rytmická cvičení, pohybové hry s říkadly a s dětskými popěvkami, hra na Orffovy hudební nástroje a další dostupné předměty
zvládat jednoduchá rytmická cvičení a pohyb podle rytmického doprovodu	vnímání rytmu, posilování rytmu, samostatná rytmizace, rytmizace říkadel, hra na tělo

5.4 Výtvarná výchova – 1. a 2. stupeň

Charakteristika vyučovacího předmětu:

Vzdělávací oblast, obor a časové rozvržení:

Ve vyučovacím předmětu Výtvarná výchova je realizován vzdělávací obsah oblasti Umění a kultura, oboru Výtvarná výchova. Vyučovací předmět Výtvarná výchova je realizován v 1. – 10. ročníku s časovou dotací 1 hodina týdně (popř. 1 hodina + 1 hodina z disponibilní časové dotace) ve všech ročnících.

Materiální, prostorové, profesní podmínky:

Výuka probíhá ve třídách se sníženým počtem žáků, třídy mohou být věkově smíšené s několika ročníky. Žáci pracují ve skupině nebo jednotlivě, sami nebo s pomocí učitele či asistenta pedagoga. Třídy jsou účelně vybaveny.

Pro výuku lze využít následující učební materiál:

Přírodniny.

Pastelky, fixy, vodové a temperové barvy.

Prstové barvy.

Papíry všeho druhu (čtvrtky, barevné papíry, kartónové papíry, vlnité lepenky...).

Modelovací hmota.

Lepidlo, klovatina.

Speciální nůžky, dvojité nůžky.

Na co se vyučovacím předmětu soustředíme:

Výtvarná výchova rozvíjí tvořivé schopnosti a dovednosti, napomáhá poznávání různých výtvarných prostředků a technik, přispívá ke kultivaci žáků a rozvíjí jejich estetické cítění. Výtvarné činnosti současně pomáhají rozvíjet zrak a motoriku žáků.

Cílové zaměření vzdělávací oblasti:

Vzdělávání v tomto vyučovacím předmětu směřuje k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí:

Kompetence pracovní:

- žák rozlišuje jednotlivé předměty, účelně s nimi manipuluje
- podílí se na jednoduchých praktických činnostech

Výtvarná výchova

1. stupeň

1. – 6. ročník – ZŠ speciální

Očekávaný výstup	Učivo
žák by měl zvládat základní dovednosti pro vlastní tvorbu, používat na elementární úrovni výtvarné prostředky a postupy	nácvik základních dovedností pro práci v ploše, úchop nástrojů a předmětů, uplatnění vlastního těla při výtvarných činnostech, seznámení s výtvarnými materiály, úchop, pohodlné držení a manipulace s jednotlivými pomůckami, malování a kreslení na ploše, použití jednoduchých výtvarných technik, nácvik mačkání a trhání papíru, nácvik lepení, práce s modelovací hmotou
vnímat základní vztahy mezi barvami (barevné kontrasty) a tvary	rozlišování jednotlivých barev a tvarů, hledání reálných předmětů dané barvy, daného tvaru, vnímání barev v přírodě, na oblečení
vyjádřit vlastní vjemy, představy a pocity	seberealizace formou volného výtvarného projevu, výběr oblíbených barev, prohlížení obrázkových knih, snaha o vyjádření pocitů, které jednotlivé barvy nebo obrázky vyvolávají
uplatňovat vlastní fantazii a představivost při výtvarných činnostech	snaha o vyjádření vlastních představ a fantazie pomocí barev, využití podpůrných prostředků pro rozvoj představivosti – obrazy, hudba, výtvarné vyjádření s podporou učitele (návodné otázky)

Výtvarná výchova

2. stupeň

7. – 10. ročník – ZŠ speciální

Očekávaný výstup	Učivo
žák by měl zvládat základní dovednosti pro vlastní tvorbu, používat na elementární úrovni výtvarné prostředky a postupy	základní dovednosti pro práci v ploše a prostoru, manipulace s objekty, úchop nástrojů a předmětů, pohodlné držení a manipulace s jednotlivými pomůckami, kresba a malba pomocí různých výtvarných prostředků, kreslení a malování na různý povrch, využívání prstových barev, mačkání a trhání papíru, nácvik stříhání, lepení, modelování, využívání netradičních výtvarných postupů a technik
vnímat základní vztahy mezi barvami (barevné kontrasty) a tvary	pojmenování základních barev a tvarů, volba správné barvy při malování (vybarvování) konkrétního předmětu, zapíjení a míchání barev, barvy v běžném životě, rozlišování barevných odstínů – tmavý, světlý
vyjádřit vlastní vjemy, představy a pocity	uvědomění si vlastních pocitů, vyjádření pocitů pomocí barev, použití různých materiálů
uplatňovat vlastní fantazii a představivost při výtvarných činnostech	malování a kreslení na volné téma, samostatná volba výtvarné techniky

5.5 Pohybová výchova – 1. a 2. stupeň

Charakteristika vyučovacího předmětu:

Vzdělávací oblast, obor a časové rozvržení:

Vyučovací předmět Pohybová výchova je součástí vzdělávací oblasti Člověk a zdraví, ta se realizuje v oborech Pohybová výchova, Zdravotní tělesná výchova nebo Rehabilitační tělesná výchova. Vyučovací předmět Pohybová výchova je realizován v 1. – 10. ročníku s časovou dotací 2 hodin týdně ve všech ročnících.

Materiální, prostorové, profesní podmínky:

Výuka probíhá ve třídách se sníženým počtem žáků, třídy mohou být věkově smíšené s několika ročníky. Ve třídě pracuje s žáky učitel a asistent pedagoga. Třídy jsou účelně vybaveny, sdružují v sobě prostor pro výuku i prostor pro relaxaci a odpočinek. K dispozici je tělocvična.

Pro výuku lze využít následující učební materiál:

Polohovací pomůcky (polohovací pytle...)

Balanční míče, žíněnky, žebřiny, lavička, obruče, míče, masážní míčky, šátky.

Na co se ve vyučovacím předmětu soustředíme:

Vyučovací předmět Pohybová výchova je zaměřen na zvládnutí základních pohybových dovedností a rozvíjení pohybové kultury. Prostřednictvím různých pohybových aktivit přispívá ke zmírnění důsledků zdravotního postižení žáků, k rozvoji řeči, pomáhá také k odreagování napětí, překonávání únavy, zlepšováním nálady a podílí se na koncentraci pozornosti. Pohybová činnost tvoří základ rozvoje psychických procesů. K osvojení potřebných dovedností a návyků je třeba využívat vhodné motivace a činnosti, které posilují zájem žáků.

Cílové zaměření vzdělávací oblasti:

Vzdělávání v dané vzdělávací oblasti směřuje k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí tím, že vede žáka k:

Kompetence k učení:

- žák chápe význam fotografií, obrázků, symbolů a je schopen je použít (pojmy a symboly, které odpovídají úrovni porozumění žáka – předmětová, fotografická, obrázková – zařazujeme také do pohybových činností a tím vedeme žáka k porozumění pojmům a znakům a jejich užívání)
- využívá získané poznatky a dovednosti (dodržujeme danou strukturu pohybové výchovy a tím vedeme žáka k pochopení a řešení známé situace, které pak může dále využívat)

Kompetence k řešení problémů:

- žák řeší jednoduché úkoly pomocí nápodoby, častého opakování, pokusem a omylem (fyzicky vedeme, dopomáháme žákovi při pohybové výchově a tím podporujeme schopnost napodobit předvedené pohyby a činnosti)
- orientuje se ve známém prostředí školy

Kompetence komunikativní:

- žák vyjadřuje své pocity a potřeby verbálně nebo neverbálně

- poznává známé osoby a dorozumívá se s nimi verbálně nebo neverbálně
- používá v odůvodněných případech alternativní a augmentativní formy komunikace (záměrně zařazujeme situace vedoucí ke spontánní komunikaci a tím vedeme žáka ke snaze dorozumívát se s ostatními verbálními nebo neverbálními formami komunikace, popřípadě využít alternativní a augmentativní formy komunikace)

Kompetence sociální a personální:

- žák vnímá vlastní tělo, uvědomuje si svou osobu (prostřednictvím cvičení podporujeme vnímání jednotlivých částí těla a tím vedeme žáka k uvědomění si své osoby prostřednictvím svého těla)

Kompetence pracovní:

- žák rozlišuje jednotlivé předměty, účelně s nimi manipuluje (upravujeme cvičební náčiní podle individuálních potřeb a možností žáka, podporujeme manipulaci i experimentování a tím vedeme žáka k používání učebních pomůcek)
- podílí se na jednoduchých praktických činnostech (zapojujeme žáky do uklízení pomůcek a tím vedeme žáka k podílení se na jednoduchých praktických činnostech)

Pohybová výchova

1. stupeň

1. – 6. ročník – ZŠ speciální

Očekávaný výstup	Učivo
žák by měl získat kladný vztah k motorickému cvičení a k pohybovým aktivitám	pohybové hry a cvičení – motivační hry, pohybová cvičení s využitím tradičního i netradičního náčiní, průpravné hry, rytmické hry – chůze podle hudby, pohyb s kinetickými a ozvučenými hračkami
zvládnout uvolnění a zklidnění organismu	dechová cvičení a relaxační cvičení, činnosti zaměřené na uvolnění a zklidnění organismu, správné polohování
reagovat na pokyny a povely k dané pohybové činnosti	nácvik jednotlivých cviků a cvičebních poloh, sluchově motorické hry
zvládat podle pokynu přípravu na pohybovou činnost	osvojení pojmů souvisejících s činností, sebeobslužné dovednosti, pomoc při přípravě náčiní a náradí
rozvíjet motoriku a koordinaci pohybů a poloh	pobyt v přírodě – vycházky, pohyb v terénu, pohyb po nerovném terénu, hry ve sněhu, koulování, procvičování koordinace pohybů, běh na krátké vzdálenosti, střídání s chůzí, poskoky apod., cvičení rovnováhy (stoj na jedné noze, chůze po čáře...), vnímání změny polohy, zprostředkování pohybového vjemu za podpory učitele
mít osvojeny základní pohybové činnosti,	základní manipulace s míčem a s drobným

dovednosti a prostorovou orientaci podle individuálních předpokladů	náčiním (házení, chytání, kopání, kutálení, shazování kuželek, házení do koše apod.), stimulace pohybu v prostoru a změny polohy (držení a zvedání hlavy, přetáčení se ze zad na břicho a zpět, válení sudů, lezení a plazení se daným směrem, volně v prostoru, mezi překážkami, procvičování sezení na židli, samostatného stoje, chůze za ruku, kolem nábytku s jeho oporou, nácvik několika samostatných kroků, chůze po schodech a ze schodů s oporou a bez opory apod.), pohyb po nerovném terénu
---	---

Pohybová výchova

2. stupeň

7. – 10. ročník – ZŠ speciální

Očekávaný výstup	Učivo
žák by měl získat kladný vztah k motorickému cvičení a k pohybovým aktivitám	pohybové hry a cvičení – motivační hry, pohybová cvičení s využitím tradičního i netradičního náčiní, průpravné hry, rytmické hry – chůze podle hudby
zvládnout uvolnění a zklidnění organismu	dechová cvičení a relaxační cvičení, činnosti zaměřené na uvolnění a zklidnění organismu, správné polohování
reagovat na pokyny a povely k dané pohybové činnosti	nácvik jednotlivých cviků a cvičebních poloh, sluchově motorické hry
zvládat podle pokynu přípravu na pohybovou činnost	osvojení pojmů souvisejících s činností, sebeobslužné dovednosti, pomoc při přípravě náčiní a náradí
rozvíjet motoriku a koordinaci pohybů a poloh	pobyt v přírodě – vycházky, pohyb v terénu, pohyb po nerovném terénu, hry ve sněhu, koulování, procvičování koordinace pohybů, běh na krátké vzdálenosti, střídání s chůzí, poskoky apod., cvičení rovnováhy (stoj na jedné noze, chůze po čáře...)
mít osvojeny základní pohybové činnosti, dovednosti a prostorovou orientaci podle individuálních předpokladů	základní manipulace s míčem a s drobným náčiním (házení, chytání, kopání, kutálení, shazování kuželek, házení do koše apod.), stimulace pohybu v prostoru a změny polohy

	(držení a zvedání hlavy, přetáčení se ze zad na břicho a zpět, válení sudů, lezení a plazení se daným směrem, volně v prostoru, mezi překážkami, procvičování sezení na židli, samostatného stoje, chůze za ruku, kolem nábytku s jeho oporou, nácvik několika samostatných kroků, chůze po schodech a ze schodů s oporou a bez opory apod.), pohyb po nerovném terénu
--	--

5.6 Zdravotní tělesná výchova – 1. a 2. stupeň

Charakteristika vyučovacího předmětu:

Vzdělávací oblast, obor a časové rozvržení:

Vyučovací předmět Zdravotní tělesná výchova (dále ZdrTV) je součástí vzdělávací oblasti Člověk a zdraví, ta se realizuje v oborech Zdravotní tělesná výchova nebo Rehabilitační tělesná výchova a Pohybová výchova. Vyučovací předmět Zdravotní tělesná výchova je realizován v 1. – 10. ročníku s časovou dotací 4 hodin týdně ve všech ročnících.

Materiální, prostorové, profesní podmínky:

Výuka probíhá ve třídách se sníženým počtem žáků, třídy mohou být věkově smíšené s několika ročníky. Ve třídě pracuje s žáky učitel a asistent pedagoga. Třídy jsou účelně vybaveny, sdružují v sobě prostor pro výuku i prostor pro relaxaci a odpočinek. K dispozici je tělocvična.

Pro výuku lze využít následující učební materiál:

Polohovací pomůcky (polohovací pytle...).

Balanční míče, žíněnky, žebřiny, lavička, obruče, míče, masážní míče, šátky.

Na co se ve vyučovacím předmětu soustředíme:

ZdrTV přispívá k rozvoji hybnosti žáků, čímž současně rozvíjí i rozumové schopnosti a zmírňuje důsledky mentálního postižení.

Cílové zaměření vzdělávací oblasti:

Vzdělávání v dané vzdělávací oblasti směřuje k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí tím, že vede žáka k:

Kompetence k učení:

- žák využívá získané poznatky a dovednosti

Kompetence k řešení problémů:

- žák řeší jednoduché úkoly pomocí nápodoby, častého opakování, pokusem a omylem (cvičením na podložce a hudebně pohybovými hrami vedeme žáka k napodobování předvedených pohybů a činností)
- překonává pocit strachu (využíváme senzomotorických i psychomotorických her ke zlepšení rovnováhy a překonávání překážek a tím vedeme žáka k překonávání pocitu strachu)

Kompetence komunikativní:

- žák reaguje na své oslovení
- reaguje na jednoduché slovní pokyny (zapojujeme žáky do jednoduchých sluchově pohybových her (se zrakovou podporou nebo strukturou) a tím je vedeme k reakci na své jméno a na jednoduché pokyny)

Kompetence sociální a personální:

- žák vnímá vlastní tělo, uvědomuje si svou osobu (zařazujeme hry pro zlepšení vnímání tělesného schéma, dechová cvičení a relaxaci a tím se žák učí uvědomovat si svoji osobu prostřednictvím svého těla)

Kompetence pracovní:

- žák rozlišuje jednotlivé předměty, účelně s nimi manipuluje (cvičením s míči a drobným náčiním různého povrchu a hmotnosti se žák učí rozlišovat předměty různé velikosti a tvarů, uchopovat je a účelně s nimi manipulovat)

Zdravotní tělesná výchova

1. stupeň

1. – 6. ročník – ZŠ speciální

Očekávaný výstup	Učivo
žák by měl získat kladný vztah k motorickému cvičení a pohybovým aktivitám	pasivní a aktivní dechová cvičení, zklidnění a uvolnění organismu, relaxační cvičení, pohybové hry s rytmickým doprovodem, cvičení v přírodě, dětská hřiště
zvládat podle pokynu přípravu na pohybovou činnost	porozumění jednoduchým slovním instrukcím, nácvik sebeobslužných dovedností – svlékání, oblékání, pomoc při přípravě a úklidu pomůcek
reagovat na pokyny k dané pohybové činnosti	sluchově motorické hry, nácvik porozumění a správné reakce na domluvené, známé, jednoduché signály (gestikulace, dotyky, piktogramy, mluvené slovo, postoj apod.)
rozvíjet motoriku a koordinaci poloh	pasivní a aktivní změny polohy, uvolňovací a protahovací cvičení, cvičení na podložce, přetáčení trupu, rozvoj cíleného pohybu horních končetin (úchop, manipulace s předměty), plazení a lezení volně v prostoru, daným směrem, chůze s oporou, bez opory, po mírně nakloněné rovině, chůze ze schodů a do schodů, podle potřeby s vedením za ruce, napodobování pohybů hlavy a končetin, cvičení na míči, vizuomotorická koordinace – cvičení s drobným náčiním, vnímání změny polohy, zprostředkování pohybového vjemu za podpory učitele
snažit se o samostatný pohyb	stimulace pohybu v prostoru a změny polohy (držení a zvedání hlavy, přetáčení se ze zad na břicho a zpět, válení sudů, lezení a plazení se daným směrem, volně v prostoru, mezi překážkami, procvičování sezení na židli, samostatného stoje, chůze za ruku, kolem nábytku s jeho oporou, nácvik několika samostatných kroků, chůze po schodech a ze schodů s oporou a bez opory apod.), hudebně pohybové hry, pohyb v nerovném terénu, překonávání přirozených překážek ve svém okolí (např. obrubníky, nastupování do autobusu, přecházení silnice apod.), podpora samostatného pohybu za pomoci kompenzačních a rehabilitačních pomůcek

	(např. mechanický vozík, chodítko) u žáků, u nichž jsou tyto pomůcky opodstatněné
--	---

Zdravotní tělesná výchova

2. stupeň

7. – 10. ročník – ZŠ speciální

Očekávaný výstup	Učivo
žák by měl získat kladný vztah k motorickému cvičení a pohybovým aktivitám	pasivní a aktivní dechová cvičení, zklidnění a uvolnění organismu, relaxační cvičení, pohybové hry s rytmickým doprovodem, cvičení v přírodě, dětská hřiště
zvládat podle pokynu přípravu na pohybovou činnost	využití sebeobslužných dovedností při přípravě na pohybovou činnost (svlékání, oblékání), příprava a úklid pomůcek dle pokynů a individuálních možností
reagovat na pokyny k dané pohybové činnosti	sluchově motorické hry, nácvik porozumění a správné reakce na domluvené, známé, jednoduché signály (gestikulace, dotyky, piktogramy, mluvené slovo, postoj apod.)
rozvíjet motoriku a koordinaci poloh	pasivní a aktivní změny polohy, uvolňovací a protahovací cvičení, cvičení na podložce, přetáčení trupu, rozvoj cíleného pohybu horních končetin (úchop, manipulace s předměty), plazení a lezení volně v prostoru, daným směrem, chůze s oporou, bez opory, po mírně nakloněné rovině, chůze ze schodů a do schodů, podle potřeby s vedením za ruce, napodobování pohybů hlavy a končetin, cvičení na míči, vizuomotorická koordinace – cvičení s drobným náčiním
snažit se o samostatný pohyb	stimulace pohybu v prostoru a změny polohy (držení a zvedání hlavy, přetáčení se ze zad na břicho a zpět, válení sudů, lezení a plazení se daným směrem, volně v prostoru, mezi překážkami, procvičování sezení na židli, samostatného stoje, chůze za ruku, kolem nábytku s jeho oporou, nácvik několika samostatných kroků, chůze po schodech a ze schodů s oporou a bez opory apod.), hudebně pohybové hry, pohyb v nerovném terénu, překonávání přirozených překážek ve svém okolí (např. obrubníky, nastupování do autobusu, přecházení silnice apod.), podpora samostatného pohybu za pomoci kompenzačních a rehabilitačních pomůcek (např. mechanický vozík, chodítko) u žáků, u nichž jsou tyto pomůcky opodstatněné

5.7 Pracovní výchova – 1. a 2. stupeň

Charakteristika vyučovacího předmětu:

Vzdělávací oblast, obor a časové rozvržení:

Vyučovací předmět Pracovní výchova je součástí vzdělávací oblasti Člověk a svět práce. Je realizován v průběhu celého základního vzdělávání od 1. do 10. ročníku a je dotován v rámci 1. a 2. stupně 2 vyučovacími hodinami.

Materiální, prostorové, profesní podmínky:

Výuka probíhá ve třídách se sníženým počtem žáků, třídy mohou být věkově smíšené s několika ročníky. Ve třídě pracuje s žáky učitel a asistent pedagoga. Třídy jsou účelně vybaveny, sdružují v sobě prostor pro výuku i prostor pro relaxaci a odpočinek.

Pro výuku lze využít následující učební materiál:

Základní předměty denní potřeby pro osvojení základních hygienických návyků a sebeobslužných dovedností.

Nůžky, speciální nůžky.

Speciální násadky a pomůcky pro nácvik úchopových dovedností.

Stůl s kinetickým pískem, formy.

Přírodniny, různé druhy papíru a textilního materiálu.

Jednoduché stavebnice a konstruktivní hry.

Základní nářadí a pomůcky pro práci na zahradě.

Základní pomůcky pro nácvik základních dovedností při péči o domácnost.

Na co se ve vyučovacím předmětu soustředíme:

Zahrnuje pracovní činnosti, které vedou žáky k získání základních pracovních dovedností a návyků. Cíleně se zaměřuje na rozvíjení motorických schopností a dovedností, základních hygienických návyků a činností v oblasti sebeobsluhy a systematicky je ovlivňuje. Současně dochází i k rozvíjení komunikativních dovedností při verbalizaci prováděných činností. Ve všech tematických okruzích jsou žáci soustavně vedeni k dodržování zásad bezpečnosti a hygieny při práci.

Tematické okruhy:

- sebeobsluha
- práce s drobným materiálem
- práce montážní a demontážní
- pěstitelské práce
- práce v domácnosti

Cílové zaměření vzdělávací oblasti:

Vzdělávání v této vzdělávací oblasti směřuje k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí pracovních, sociálních a personálních, kompetenci k řešení problémů a kompetenci k učení.

Kompetence pracovní vedou žáka k:

- zvládnání nejjednodušších sebeobslužných úkonů
- uplatňování základních hygienických návyků
- používání základních předmětů denní potřeby a kompenzačních pomůcek
- rozlišování jednotlivých předmětů a účelné manipulaci s nimi
- podílení se na jednoduchých praktických činnostech

Kompetence sociální a personální vedou žáka k:

- vnímání vlastního těla, uvědomování si své osoby
- spolupráci se svými učiteli a spolužáky

Kompetence k řešení problémů vedou žáka k:

- řešení jednoduchých úkolů pomocí nápodoby, častého opakování, pokusem a omylem
- chápání a plnění jednoduchých slovních pokynů pro řešení problémových situací
- schopnosti umět v případě potřeby požádat známou osobu o pomoc
- překonávání pocitů strachu

Kompetence k učení vedou žáka k:

- schopnosti umět reagovat na jednoduché slovní pokyny
- využívání získaných poznatků a dovedností
- využívání sociálního čtení na nejjednodušší úrovni

Kompetence komunikativní vedou žáka k:

- schopnosti reagovat na jednoduché pokyny
- vyjadřování svých pocitů a potřeb verbálně nebo neverbálně
- používání alternativní a augmentativní formy komunikace v odůvodněných případech

Pracovní výchova – sebeobsluha (sebeobslužné činnosti)**1. stupeň****1. – 6. ročník – ZŠ speciální**

Očekávaný výstup	Učivo
žák by měl zvládnout základní hygienické návyky a sebeobslužné činnosti (oblékání, obouvání)	vnímání vlastního těla, uvědomování si vlastní osoby, vnímání základních pojmů a rozlišování základních předmětů denní potřeby (mýdlo, ručník, zubní kartáček, hřeben...), vnímání jednotlivých činností, dle možností účast na jejich provedení (např. oční kontakt, soustředěnost...), adekvátní reakce na jednoduché slovní pojmy (otevři, dej, vezmi apod.), schopnost nápodoby, pouštění vody (páková baterie), mytí rukou a obličeje, používání mýdla, ručníku, nácvik čištění zubů, nácvik česání vlasů, používání WC, nácvik svlékání a oblékání vybraných částí oděvu, správné vrstvení jednotlivých částí oděvů, rozepínání klasického zipu s pevným koncem,

	manipulace s velkými knoflíky (návčik rozepínání na modelu), návčik zouvání bot, rozepínání a zapínání suchého zipu (u bot), rozvazování tkaniček (model, boty)
dodržovat klid a čistotu při stravování	návčik správného sezení u jídla, vnímání přijímání potravy a tekutin, návčik správného žvýkání a kousání, návčik polykání, návčik pití z hrnečku (popř. alternativní forma pití), ztišení se u jídla, rozlišování základních druhů nádobí, spolupráce při prostírání stolu, spolupráce při přípravě svačiny, úklid stolu po skončení jídla (např. utírání stolu), upevňování hygienických návyků během stravování (osobní hygiena, používání ubrousku...)
umět používat příbor	výběr lžice a její adekvátní úchop, používání lžice, návčik nabírání sousta na lžici, používání vidličky, napichování jídla na vidličku
udržovat pořádek ve svých věcech a ve svém okolí	adekvátní reakce na jednoduché slovní pokyny, orientace v prostředí třídy, šatny..., úklid hraček na své místo, ukládání věcí na své místo (věci denní potřeby, zapůjčené pomůcky), ukládání oděvů a obuvi na své místo v šatně, úklid stolu po skončení jídla

Pracovní výchova – práce s drobným materiálem

1. stupeň

1. – 6. ročník – ZŠ speciální

Očekávaný výstup	Učivo
žák by měl zvládat základní manuální dovednosti při práci s jednoduchými materiály a pomůckami	<p>Modelování: seznámení s vybranými druhy modelovacích hmot a jejich vlastnostmi (např. kynuté těsto, měkká modelína...), modelovací hmoty oběma rukama, roztírání modelovací hmoty pomocí prstů, trhání modelovací hmoty na malé kousky a jejich rovnání na plochu, tvarování kuliček různých velikostí, tvoření válečků, vykrajování cukroví z plochy rozválené válečkem</p> <p>Práce s papírem: seznámení s druhy papíru a jeho vlastnostmi (jemný papír, kartón...), mačkání jemného papíru na kuličky, hry s papírovými kuličkami (házení, ukládání do různých nádob), trhání papíru, použití lepidla, návčik lepení papíru, návčik stříhání vhodným typem nůžek, listování, otáčení stránek (dětská leporela)</p> <p>Práce s textilním materiálem: seznámení s různými druhy textilních materiálů a jejich vlastnostmi, práce s klubíčky (kutálení, obmotávání vlastního těla...), práce s vatou</p>

	<p>(trhání, tvarování kuliček), lepení látky, navlékání kroužků a korálů na tyčku</p> <p>Práce s pískem: seznámení s materiálem, upravování pískové plochy rukama, přemísťování písku rukama, malování do písku, práce s vodou (zalévání písku...), hry s kinetickým pískem</p> <p>Přírodniny a další materiály: různé druhy přírodnin, jejich sbírání, třídění a ukládání, cvičení motoriky, získávání základní představy o vlastnostech vybraných přírodnin a materiálů, vnímání přírodnin více smysly, návštěva prostředí, kde se dané přírodniny přirozeně vyskytují</p> <p>Práce se zrcadlem: vnímání vlastního odrazu v zrcadle, zrcadlo jako pracovní plocha při práci s pískem a dalšími přírodninami</p>
vytvářet jednoduchými postupy různé předměty z tradičních i netradičních materiálů	zhotovení jednoduchého přání či dárku k narozeninám, využití lidových zvyků, tradic (Vánoce, Velikonoce, Den matek, karneval...)
pracovat podle slovního návodu	reakce na hlas dospělé osoby a jeho intonaci, reakce na přítomnost dalších osob, získání vzájemné důvěry, volba vhodného způsobu komunikace pro získání zpětné vazby, ochota ke spolupráci, koncentrace pozornosti, pojmenování základních věcí a předmětů kolem nás, pojmenování základních používaných pomůcek, seznámení se s pracovním prostředím a danou pracovní činností, propojení činnosti s mluveným slovem, adekvátní reakce na jednoduché slovní pokyny a pobídky (dej, vezmi apod.)
udržovat pracovní místo v čistotě	příprava potřebných pomůcek a pracovního oblečení, smysl pro pořádek a dokončení započaté práce, spolupráce při úklidu pracovního místa

Pracovní výchova – práce montážní a demontážní

1. stupeň

1. – 6. ročník – ZŠ speciální

Očekávaný výstup	Učivo
-------------------------	--------------

žák by měl zvládat elementární dovednosti a činnosti při práci s jednoduchými stavebnicemi a konstruktivními hrami	nácvik vybraných druhů úchopů, rozevírání dlaní a vkládání předmětů do rukou, základní druhy kostek a jejich vlastnosti (dřevěné, molitanové, umělohmotné), řazení kostek ve vodorovném a svislém směru (stavění věže, vláčku), spojování dvou kostek k sobě, rozpojování kostek, ukládání kostek do krabic, skládání půlených obrázků, skládání puzzlí ze dvou částí, navlékání různých tvarů na tyčku, šňůrku, činnost: postav co chceš a umíš
--	--

Pracovní výchova – pěstitelské práce

1. stupeň

1. – 6. ročník – ZŠ speciální

Očekávaný výstup	Učivo
žák by měl provádět pozorování přírody v jednotlivých ročních obdobích	vnímání čtyř ročních období: jaro, léto, podzim, zima, základní charakteristické znaky jednotlivých ročních období, délka dne a změny počasí ve vztahu k jednotlivým ročním obdobím (základní pojmy – den, noc, slunce, déšť, vítr, sníh...), základní proměny u listnatých a jehličnatých stromů, domácí zvířata a jejich mláďata, péče o lesní zvěř a ptáky
pěstovat, ošetřovat a pečovat o nenáročné pokojové i užitkové rostliny	pojem pokojové rostliny a základní péče o ně, pojem užitkové rostliny, základní rozdíly při pěstování pokojových a užitkových rostlin, základní péče o květiny ve váze
používat podle druhu pěstitelských činností správné pomůcky a náčiní	vnímání základních druhů zahradnického náčiní a pomůcek, pojmenování a rozlišení základních druhů zahradnického náčiní a pomůcek
dodržovat zásady hygieny a bezpečnosti práce při práci na zahradě	základní hygienická pravidla a návyky při práci na zahradě (mytí ovoce a zeleniny, mytí rukou po práci...), dodržování slovních pokynů při práci, používání ochranných pomůcek při práci

Pracovní výchova – práce v domácnosti

1. stupeň

1. – 6. ročník – ZŠ speciální

Očekávaný výstup	Učivo
žák by měl provádět drobné domácí práce – základní úklid, mytí nádobí, mytí podlahy	<p>Nácvik dovedností v rámci pohybu v interiéru: stisknutí kliky u dveří, zasunutí klíče do zámku, odemykání a zamykání, otevírání a zavírání dveří, rozsvícení a zhasnutí světla, sbírání předmětů ze země</p> <p>Nácvik úklidových činností v rámci vedení domácnosti: úklid hraček a zapůjčených věcí zpět na své místo – utváření smyslu pro pořádek, rozpoznání a oddělení špinavého oblečení – utváření smyslu pro udržování čistoty a zájem o úpravu svého zevnějšku, nácvik mytí nádobí, nácvik zametání podlahy a smetání smetí na lopatku, utírání vodorovné plochy (utírání stolu), utírání svislé plochy (utírání tabule ve třídě)</p> <p>Nácvik ostatních činností v rámci vedení domácnosti: zapnout a vypnout televizi, zapnout a vypnout rádio, nácvik manipulace s telefonem</p>
prostřít stůl pro běžné stolování	rozlišení a pojmenování základních druhů nádobí (talíř, hrnek, lžíce...), nácvik prostírání stolu pro jednu osobu, používání ubrousku, udržování čistoty během jídla, úklid stolu po skončení jídla, zásady slušného chování během stolování
zvládnout nákup a uložení základních potravin (osvojit si za podpory učitele princip nakupování v obchodě)	rozlišení a pojmenování základních druhů potravin, rozlišování základních potravin podle jejich obalu, nácvik sociálního čtení, hra na obchod, základní orientace v obchodě s potravinami, nácvik nakupování prostřednictvím oblíbených druhů potravin (seznámení s používáním nákupního košíku, nákupní tašky, peněženky)
připravit jednoduchý pokrm podle pokynů (aktivně spolupracovat při jeho přípravě)	rozlišení a pojmenování základních druhů kuchyňského nádobí, rozlišení a pojmenování základních elektrospotřebičů (varná konvice, mikrovlnná trouba, šlehač...), vnímání jednoduchých slovních pokynů, respektování jednoduchého pracovního postupu Nácvik praktických dovedností: pustit a zastavit vodu, nalít tekutinu z konvice do hrnku, mazání chleba, krájení, omytí ovoce a zeleniny, loupání ovoce, rozbalení potravin (otevřít krabičku se sýrem, vybalit salám z papíru...), otevřít jogurt, otevřít láhev s pitím (víčko) Spolupráce při přípravě pokrmů: příprava obloženého chleba, ovocný salát, svatomartinské rohlíčky, pizza...
dodržovat zásady hygieny a bezpečnosti při práci v domácnosti	vést žáky k upevňování hygienických návyků, udržování čistoty během práce a po skončení

	práce
--	-------

Pracovní výchova – sebeobsluha (sebeobslužné činnosti)

2. stupeň

7. – 10. ročník – ZŠ speciální

Očekávaný výstup	Učivo
žák by měl zvládnout základní hygienické návyky a sebeobslužné činnosti (oblékání, obouvání)	aktivní spolupráce při hygieně, čištění zubů, česání vlasů, používání WC, používání kapesníku, svlékání a oblékání oděvu, správné vrstvení jednotlivých částí oblečení, skládání oblečení, zapínání zipu, rozepínání a zapínání suchého zipu knoflíků, zouvání a obouvání bot, uzel, šněrování bot, pokus o vázání tkaniček
dodržovat klid a čistotu při stravování	aktivní spolupráce při prostírání stolu, aktivní spolupráce při přípravě svačiny, úklid stolu po skončení jídla, pití z hrnečku (pití pomocí slámky), udržování čistoty během stravování, stravování mimo přirozené prostředí – cukrárna, restaurace apod.
umět používat příbor	Nácvik krájení, používání příboru, souhra vidličky a nože
udržovat pořádek ve svých věcech a ve svém okolí	Úklid pracovního místa, ukládání zapůjčených věcí na své místo, skládání oblečení, používání ramínka, odkládání oděvů na věšák, poutko, úklid stolu po skončení jídla

Pracovní výchova – práce s drobným materiálem

2. stupeň

7. – 10. ročník – ZŠ speciální

Očekávaný výstup	Učivo
žák by měl zvládat základní manuální dovednosti při práci s jednoduchými materiály a pomůckami	Modelování: seznámení s vybranými druhy modelovacích hmot a jejich vlastnostmi (modelína, modurit, keramická hlína...), zpracování modelovací hmoty oběma rukama, základní techniky práce s modelovacími hmotami (tvarování kuliček, tvoření válečků a tvarování šneků, prstýnků a kroužků, vykrajování cukroví z plochy rozválené válečkem, navlékání kuliček na špejli, vpichování špejlí – párátek do modelovací hmoty apod.)

	<p>Práce s papírem: trhání papíru na malé kousky, sbírání a rovnání papíru do misek, trhání papíru na proužky, navlékání natrhaného papíru na špejli, lepení papíru na vymezenou plochu, přehýbání papíru, lepení natrhaných proužků, stříhání, listování, otáčení stránek, žmoulání kuliček z krepového papíru (lepení mozaiky)</p> <p>Práce s textilním materiálem: navíjení vlny – provázku na cívku, do klubíčka, navlékání korálek na šňůrku, použití jehly s tupým hrotem (navlékání vatových kuliček, korálek), překládání a stříhání látky, koláž</p> <p>Práce s pískem: hry s pískem na pískovišti i s kinetickým pískem (stavění bábovek, cest, tunelů)</p> <p>Přírodniny a další materiály: různé druhy přírodnin, jejich sbírání, třídění a ukládání, využití přírodnin při výrobě koláží</p>
vytvářet jednoduchými postupy různé předměty z tradičních i netradičních materiálů	zhotovení jednoduchého přání či dárku k narozeninám, využití lidových zvyků, tradic (Vánoce, Velikonoce, Den matek, karneval...)
pracovat podle slovního návodu	znalost základních pojmů a schopnost aktivní spolupráce na zadaném úkolu
udržovat pracovní místo v čistotě	příprava potřebných pomůcek a pracovního oblečení, dodržování zásad bezpečnosti a hygieny při práci, aktivní spolupráce při úklidu pracovního místa, schopnost zareagovat na vzniklý problém, umět požádat o pomoc

Pracovní výchova – práce montážní a demontážní

2. stupeň

7. – 10. ročník – ZŠ speciální

Očekávaný výstup	Učivo
žák by měl zvládat elementární dovednosti a činnosti při práci s jednoduchými stavebnicemi a konstruktivními hrami	most ze tří kostek, skládání obrázku ze čtyř a více kostek, vkládání tvarů do desek s otvory, nápodoba jednoduchého konstrukčního úkonu, práce s předlohou, práce s dřevěnou stavebnicí, práce s hříbkovou a kroužkovou stavebnicí, mozaiková a magnetická stavebnice, skládání jednodušších puzzlí

Pracovní výchova – pěstitelské práce

2. stupeň

7. – 10. ročník – ZŠ speciální

Očekávaný výstup	Učivo
žák by měl provádět pozorování přírody v jednotlivých ročních obdobích	rozlišení a pojmenování čtyř ročních období: jaro, léto, podzim, zima, charakteristické znaky jednotlivých ročních období, pozorování rostlin a živočichů v jejich přirozeném prostředí (les, rybník, zahrada apod.), kalendář přírody, ochrana přírody, zásady slušného chování v přírodě
pěstovat, ošetřovat a pečovat o nenáročné pokojové i užitkové rostliny	Pěstování a péče o nenáročné pokojové rostliny, jejich přesazování a zalévání, pěstování a péče o nenáročné užitkové rostliny (setí ředkviček, hrachu, sázení salátu, kypření půdy, vytrhávání plevelu apod.), spolupráce při sklizení ovoce a zeleniny, návštěva zahradnictví
používat podle druhu pěstitelských činností správné pomůcky a náčiní	rozlišení a pojmenování základních druhů zahradnického náčiní, znalost praktického použití základních druhů zahradnického náčiní
dodržovat zásady hygieny a bezpečnosti práce při práci na zahradě	základní hygienická pravidla a návyky při práci na zahradě, dodržování slovních pokynů při práci, používání ochranných pomůcek při práci, umět požádat o pomoc v případě zranění, popř. si základní ošetření samostatně provést

Pracovní výchova – práce v domácnosti

2. stupeň

7. – 10. ročník – ZŠ speciální

Očekávaný výstup	Učivo
žák by měl provádět drobné domácí práce – základní úklid, mytí nádobí, mytí podlahy	Nácvik dovedností v rámci pohybu v interiéru: manipulace s klíčem, odemykání a zamykání, otevření a zavření okna, podání předmětů z výšky, použití zvonku Nácvik úklidových činností v rámci vedení domácnosti: základní úklid vlastního pokoje, utírání prachu, vysávání koberce, zametání podlahy, mytí podlahy, mytí nádobí, stlaní postele, žehlení Nácvik ostatních činností v rámci vedení domácnosti: telefonování
prostřít stůl pro běžné stolování	základní druhy nádobí – vnímání rozdílů (talíř mělký a hluboký, lžice polévková a čajová), prostírání stolu pro jednu a více osob, použití ubrusu, zdobné prvky na stole (květiny ve váze), zásady slušného chování, stolování na veřejných místech
zvládnout nákup a uložení základních potravin	základní představa o nákupu, základní orientace v obchodě, nákup vybraných základních druhů

	potravin, používání sáčku, skladování základních druhů potravin (používání ledničky, mrazničky)
připravit jednoduchý pokrm podle pokynů	rozlišení a pojmenování základních elektrospotřebičů (varná konvice, mikrovlnná trouba, šlehač...), vnímání jednoduchých slovních pokynů, respektování jednoduchého pracovního postupu Nácvik praktických dovedností: zapnout a vypnout varnou konvici, zapnout a vypnout mikrovlnnou troubu, zapojit zástrčku do zásuvky, rozbalení potravin (sýr, sáček bonbonů...), krájení, strouhání, loupání brambor Spolupráce při přípravě pokrmů: vaření čaje, příprava kakaa, zeleninový salát, pečení cukroví...
dodržovat zásady hygieny a bezpečnosti při práci v domácnosti	Vynášení odpadků, třídění domovního odpadu (papír, PET lahve), dodržování pravidel bezpečnosti při zacházení s elektrickými spotřebiči, kontrola potravin (čerstvý x zkažený, plesnivý), jednoduché ošetření (použití náplastí)

6. Hodnocení výsledků vzdělávání

6.1 Pravidla a způsoby hodnocení žáků

Žáci jsou hodnoceny za pomoci slovního hodnocení. Žák je hodnocen na základě individuální vztahové normy v daných předmětech s ohledem na míru dosažení očekávaných a částečných výstupů. Je zohledněno, jakým způsobem mentální a kombinované postižení ovlivňuje průběh vzdělávání, výsledky jednotlivých činností.

6.2 Klasifikace chování

Chování žáků se klasifikuje podle stupnice:

- Stupeň 1 (velmi dobré)
- Stupeň 2 (uspokojivé)
- Stupeň 3 (neuspokojivé)

6.3 Klasifikace žáků rehabilitačních tříd

Rozumová a řečová výchova

Stupeň č. 1 – učivu rozumí, správně reaguje

Stupeň č. 2 – učivu částečně rozumí

Stupeň č. 3 – učivo zvládá s větší pomocí

Stupeň č. 4 – učivo zvládá jen s trvalou pomocí

Stupeň č. 5 – učivo dosud nezvládá

Smyslová výchova

Stupeň č. 1 – učivo dobře zvládá

Stupeň č. 2 – učivo zvládá s menší pomocí

Stupeň č. 3 – učivo zvládá s větší pomocí

Stupeň č. 4 – učivo zvládá jen s trvalou pomocí

Stupeň č. 5 – učivo dosud nezvládá

Pracovní výchova, Výtvarná výchova

Stupeň č. 1 – je tvořivý a snaživý

Stupeň č. 2 – je tvořivý, vyžaduje slovní vedení

Stupeň č. 3 – pracuje s menší pomocí

Stupeň č. 4 – při práci potřebuje pomoc a vedení

Stupeň č. 5 – práce se mu zatím nedaří

Zdravotní a rehabilitační tělesná výchova, Pohybová výchova

Stupeň č. 1 – je obratný a snaživý

Stupeň č. 2 – je méně obratný, ale snaží se

Stupeň č. 3 – snaží se

Stupeň č. 4 – je méně obratný, cvičí s pomocí

Stupeň č. 5 – při cvičení potřebuje velkou pomoc

Hudební výchova

Stupeň č. 1 – rád zpívá a poslouchá hudbu

Stupeň č. 2 – rád poslouchá hudbu, má dobrý rytmus

Stupeň č. 3 – se zájmem poslouchá hudbu

Stupeň č. 4 – reaguje na hudbu

Stupeň č. 5 – dosud nemá vztah k hudbě